

Projekt

z dnia 2 listopada 2021 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY PSARY**

z dnia 25 listopada 2021 r.

w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026

Na podstawie art. 7 ust. 1 i 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2021r. poz. 1372 ze zm.), oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020r. poz. 1876 ze zm.)

**Rada Gminy Psary
uchwała:**

- § 1. Przyjąć Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026.
- § 2. Wykonanie uchwały zleca się Wójtowi Gminy Psary.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Gminy Psary
z dnia 25 listopada 2021 r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY PSARY
NA LATA 2021-2026**

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
1. PODSTAWY PRAWNE.....	6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE.....	7
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII.....	13
II. DIAGNOZA SPOŁECZNA.....	15
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	15
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ.....	15
3. DEMOGRAFIA.....	16
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	17
5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	19
6. GOSPODARKA.....	19
7. ZASOBY MIESZKANIOWE.....	20
8. EDUKACJA I KULTURA.....	20
9. OCHRONA ZDROWIA.....	24
10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	26
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	28
12. POMOC SPOŁECZNA.....	29
13. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE.....	42
14. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW I DIALOG SPOŁECZNY...	44
15. BEZROBOCIE.....	46
16. BEZDOMNOŚĆ.....	51
17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	51
18. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI.....	57
19. SYTUACJA DZIECKA.....	61
20. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	63
21. ANALIZA SWOT.....	68
III. PROGRAMOWANIE.....	78
1. WIZJA I MISJA.....	78
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	79
3. PROGNOZA ZMIAN.....	96
4. RAMY FINANSOWE.....	98
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA.....	100
6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA.....	101
UWAGI KOŃCOWE.....	102

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary został przygotowany na lata 2021-2026. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, w której zawarto informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii oraz ocenę stopnia wdrożenia poprzednio realizowanej strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie i identyfikuje problemy społeczne, oraz **programową**, przedstawiającą założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń, określony został także czas realizacji wyznaczonych działań. W celu określenia postępów w realizacji założeń programowych, wyznaczone zostały **wskaźniki monitorowania realizacji celów strategii**, uwzględniające wartości z ostatniego roku objętego analizą danych i oczekiwane wartości docelowe w roku kończącym zaplanowany okres programowania opracowanej strategii. Część programowa zawiera także ramy finansowe, prognozę zmian oraz informacje na temat sposobu wdrażania, prowadzenia monitoringu oraz ewaluacji strategii.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 23 anonimowo wypełnione arkusze. Wśród ankietowanych było 52% kobiet i 48% mężczyzn. Dominującą grupę respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 36-45 lat (43%). Mniejszy odsetek spośród respondentów stanowiły grupy osób w wieku 46-55 lat (21%) i powyżej 65 lat (13%), osoby w wieku 56-65 lat i osoby w wieku 20-25 lat były reprezentowane przez 9% ankietowanych zaś osoby w wieku 26-35 lat przez 5% badanych. W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 20. roku życia. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników

badania, to 52% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego. Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (40%) i zasadniczym zawodowym (8%).

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 60% wszystkich respondentów mieszka na terenie gminy Psary od urodzenia, a 40% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 10 do 47 lat. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
23	kobiety (52%)	36-45 lat (43%)	od urodzenia (60%)	wyższe (52%)
		20-25 lat (9%)		
	mężczyźni (48%)	26-35 lat (5%)	od 10 do 47 lat (40%)	średnie (40%)
		46-55 lat (21%)		zasadnicze zawodowe (8%)
		56-65 lat (9%)		
		pow. 65 lat (13%)		

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wykorzystano do analizy 22 arkusze wypełnionych anonimowo ankiet. Wśród respondentów było 55% kobiet i 45% mężczyzn. Najliczniej wśród respondentów reprezentowane były grupy osób w wieku 36-45 lat (40%) i 46-55 (18%). Mniej licznie reprezentowane były grupy osób w wieku 56-65 lat oraz powyżej 65 lat (po 14%). W dalszej kolejności grupy wiekowe 20-25 lat (9%) oraz w wieku 26-35 lat (5%). Osoby poniżej 20 lat nie wzięły udziału w tym badaniu. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
22	kobiety (55%)	20-25 lat (9%)	od urodzenia (68%)	wyższe (50%)
	mężczyźni (45%)	26-35 lat (5%)	od 5 do 47 lat (32%)	średnie (40%)
		36-45 lat (40%)		zasadnicze zawodowe (10%)
		46-55 lat (18%)		
		56-65 lat pow. 65 lat (po 14%)		

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 4 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy Psary.

Przygotowana w oparciu o uzyskane informacje, materiały i opinie mieszkańców Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazuje problemy, których rozwiązanie powinno stać się w najbliższym czasie przedmiotem szczególnej troski ze strony władz samorządowych i pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

---

1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.)

- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii znajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”
- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

28 kwietnia 2020 r. Rada Ministrów RP przyjęła „Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020. Aktualizacja 2020/2021”. Już na starcie prac nad KPR oczekiwano uwzględnienia w KPR działań na rzecz priorytetów nowej strategii dla UE, zaprezentowanej w komunikacie KE pn. „Europejski Zielony Ład” z 11 grudnia 2019 r. oraz w dokumencie otwierającym nowy cykl Semestru, tj. „Rocznej Strategii Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego na 2020 rok” z 17 grudnia 2019 r. W związku z wybuchem pandemii COVID-19 w 2020 r. na ostatnim etapie prac dokument uzupełniono o odrębny rozdział poświęcony przedstawieniu działań mających na celu bezpośrednią walkę z pandemią COVID-19 i przeciwdziałanie rozszerzającym się jej skutkom ekonomicznym, zawartych w ustawach składających się na tzw. „tarczę antykrzysową”.

W KPR znalazła się bardzo wstępna, ze względu na niemający precedensu dynamiczny charakter kryzysu gospodarczego wywołanego przez pandemię, ocena sytuacji i scenariusz makroekonomiczny na najbliższe miesiące. Jednocześnie w KPR zachowano dorobek wcześniejszych prac nad dokumentem, zastrzegając, że realizacja zaplanowanych działań będzie uzależniona od rozwoju sytuacji w Polsce i na świecie.

Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2027

Na mocy Traktatu z Lizbony Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) zostały przekształcone z porozumienia międzyinstytucjonalnego w akt prawnie wiążący. WRF, przyjmowane na okres co najmniej pięciu lat, muszą gwarantować dokonywanie wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych oraz zawierają przepisy, z którymi musi być zgodny roczny budżet Unii, a tym samym stwarzają podwaliny pod dyscyplinę finansową.

2 maja 2018 r. Komisja Europejska przyjęła pierwszy projekt długofalowego budżetu UE, czyli wieloletnich ram finansowych 2021-2027. Aby odpowiedzieć na społeczno-gospodarcze skutki pandemii COVID-19, 27 maja 2020 r. zaproponowano **zmieniony długofalowy budżet UE**, wprowadzając nadzwyczajny instrument na rzecz odbudowy (Next Generation EU), który ma pomóc naprawić najpilniejsze szkody spowodowane pandemią i na nowo ożywić gospodarkę.

Podczas szczytu w Brukseli w dn. 17-21 lipca 2020 r. przywódcy państw członkowskich uzgodnili długofalowy budżet UE 2021-2027 opiewający na kwotę 1 074,3 mld EUR. Z budżetu wspierane będą m.in. inwestycje w transformację cyfrową i ekologiczną. Przywódcy uzgodnili też pakiet odbudowy o wartości 750 mld

EUR, który pomoże UE poradzić sobie z kryzysem spowodowanym pandemią. Z kwoty tej 390 mld EUR zostanie wypłaconych w formie dotacji dla państw członkowskich, a 360 mld EUR – w formie pożyczek.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny współfinansuje krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, wspiera innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Komisja Europejska proponuje przeznaczenie dodatkowych środków w latach 2020-2022 na fundusze strukturalne w ramach programów perspektywy 2014-2020 na walkę ze skutkami kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz przygotowanie długookresowej transformacji w kierunku zielonej, cyfrowej, bardziej odpornej na zagrożenia Europy. Ta inicjatywa KE nazywana została w skrócie REACT-EU.

Polska popiera podejście polegające na wykorzystaniu obecnych programów polityki spójności jako narzędzia wspierania działań krótko- i średnioterminowych za pośrednictwem REACT-UE, natomiast polityka spójności w latach 2021-2027 powinna realizować cele w dłuższej perspektywie czasowej.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Został uchwalony przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

W KSRR wskazuje się Obszary Strategicznej Interwencji istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, które zostaną uwzględnione w krajowych i regionalnych strategiach rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju (Program Polska Wschodnia, Program dla Śląska). Jednocześnie na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać swoje obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak obszary przemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia, o ile będzie to wiązało się z zapewnieniem konkretnych instrumentów wsparcia lub mechanizmów uzgodnień.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
  - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
  - Polska Cyfrowa,

- Kapitał ludzki,
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
  - Rozwój regionalny,
  - Transport.
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
  - Kapitał społeczny,
  - Sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe i priorytety:

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:

1.1 Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami,

1.2 Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.

Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich:

2.1 Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,

2.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury,

2.3 Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,

2.4 Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę,

2.5 Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

Cel szczegółowy 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne:

3.1 Wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju,

3.2 Rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych,

3.3 Wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” jest aktualizacją Strategii „Śląskie 2020+” i stanowi piątą edycję tego kluczowego dokumentu określającego cele rozwoju regionu oraz instrumenty ich realizacji w perspektywie roku 2030.

Przedstawiona w dokumencie wizja rozwoju jest kontynuacją i uszczegółowieniem myśli strategicznej realizowanej już od 2000 roku w kolejnych edycjach Strategii. Coraz bardziej świadomie podejmowane są w niniejszym dokumencie zagadnienia transformacji regionu uwzględniające poszanowanie środowiska naturalnego – Zielone Śląskie. Zarysowane w dokumencie cele i kierunki wskazują drogę i pozwalają na istotne zmiany prowadzące do pobudzenia tempa rozwoju gospodarczego regionu w oparciu o dynamicznie rozwijający się sektor przedsiębiorstw innowacyjnych. Strategia „Śląskie 2030” odpowiada również na wyzwania demograficzne stojące przed województwem śląskim oraz związane z poprawą warunków życia w regionie, zarówno dla jego obecnych, jak i przyszłych mieszkańców.

Program Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2021-2027 - projekt

Powiat Będziński przystąpił do opracowania najważniejszego dokumentu planistycznego samorządu - Programu Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2021-2027. Program ma na celu wyznaczenie kierunków rozwoju powiatu oraz określenie najważniejszych zadań na najbliższe lata. Ustalenie podstawowych kierunków rozwoju lokalnego ma za zadanie dostarczyć władzom lokalnym podstaw racjonalnego działania w przyszłości. Posiadanie programu konkretyzuje wizję rozwoju, a przeprowadzenie konsultacji społecznych pozwala na skorygowanie zakładanych założeń i wyzwolenie inicjatywy oddolnej. Całość prac zakłada zaangażowanie mieszkańców Powiatu Będzińskiego, przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, przedstawicieli środowisk lokalnych, a także reprezentantów organizacji pozarządowych.

Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Strategia Rozwoju Gminy Psary jest dokumentem określającym zasadnicze kierunki oraz metody działania pozwalające na zwiększenie tempa rozwoju gminy. Przyjmuje

takie założenia, które wpisują się w możliwości wspomaganie inicjatyw samorządu ze środków Unii Europejskiej. Składa się z części diagnostycznej, w której przedstawione zostały zasoby gminne oraz rekomendacje w zakresie dalszego rozwoju. Diagnoza obejmuje obszar infrastrukturalny, społeczny i gospodarczy. Kolejnym rozdziałem jest część strategiczna, która jest efektem pracy warsztatowej, w którą byli zaangażowani mieszkańcy gminy. Niniejsza Strategia jest zatem efektem współpracy i wieloletnim planem rozwoju wypracowanym przez mieszkańców i liderów lokalnych. Dokument zawiera również monitoring i ewaluację osiągniętych celów oraz listę inwestycji kluczowych.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanej strategii stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy na następne lata. W jej ramach zostały wskazane m.in. osiągnięcia i trudności we wdrażaniu strategii, przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować, najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach strategii:

Większość z założeń przedstawionych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2014-2020 została zrealizowana. Najbardziej istotne działania to:

- powołanie Stowarzyszenia „Tańczące Motyle” umożliwiającego integrację rodzin z osobami niepełnosprawnymi,
- realizacja programów osłonowych KIS i PSU prowadząca do usamodzielnienia się znacznej liczby osób bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- realizacja przez OPS założeń dotyczących włączenie osób niepełnosprawnych do życia społecznego poprzez ich udział w licznych festynach, piknikach, wyjazdach integracyjnych oraz spotkaniach ze specjalistami,
- zatrudnienie asystenta rodziny, na cały etat, pozwalające na objęcie rodzin efektywnym systemem wsparcia oraz bieżącym monitoringiem.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania strategii:

- nie zrealizowano zadań związanych z tworzeniem świetlic integracyjnych, środowiskowych oraz DPS-ów,
- nie osiągnięto celów związanych z samozatrudnieniem klientów OPS,

- nie udało się powołać spółdzielni socjalnej z uwagi na brak lidera, który poprowadziłby to przedsięwzięcie.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- wszystkie przedsięwzięcia zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Psary na lata 2014-2020, które wpływają na łagodzenie skutków dominujących problemów społecznych w gminie, należy kontynuować lub podjąć w nowej strategii.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane:

- Grupa wsparcia dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi „Nadzieja” – przeciwdziałanie alienacji, integracja osób z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną,
- Prace społecznie użyteczne – aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- Klub Integracji Społecznej - aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- POPŻ – zabezpieczenie podstawowych potrzeb żywnościowych osobom zagrożonym wykluczeniem i wykluczonych społecznie.

Ogólna ocena realizacji założeń strategii

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniej strategii, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany w zakresie problemów społecznych, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, zaproponował ogólną ocenę realizacji strategii na poziomie 4, co oznacza, że zrealizowano większość założeń programowych.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

---

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Psary jest [gminą wiejską](#) położoną w centralnej części województwa śląskiego. Zajmuje środkową część powiatu będzińskiego i graniczy z pięcioma gminami: od zachodu z gminą Wojkowice i Bobrowniki, od północy z gminą Mierzęcice, od południa z gminą Będzin, a od wschodu z gminą Dąbrowa Górnicza. Gmina zajmuje powierzchnię 46,2 km², co stanowi 12,7% powierzchni powiatu.

Gminę Psary tworzy 10 sołectw: Brzękowice, Dąbie, Gołasza, Góra Siewierska, Grodków, Malinowice, Preczów, Psary, Sarnów, Strzyżowice. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką jest sołectwo Psary (2 702 osoby), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Dąbie (573 osoby).

Na terenie gminy działa 41 organizacji pozarządowych, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu oraz integracją środowisk lokalnych.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Psary pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Wskazując atuty gminy, wypełniający ankietę najczęściej wymieniali atrakcyjne położenie geograficzne i komunikacyjne (bliskie położenie dużych aglomeracji miejskich i lotniska) oraz sprzyjające rozwojowi turystyki walory krajobrazowe. Duże znaczenie badani przywiązywali także do stałego i dynamicznego rozwoju, modernizacji gminy w wielu obszarach oraz dobrze rozbudowanej bazy sportowo-rekreacyjnej. Wśród atutów wymieniono też liczne wydarzenia i imprezy kulturalne integrujące lokalną społeczność. Respondenci zwrócili również uwagę na otwartość mieszkańców, profesjonalną kadrę urzędniczą, docenili także dbałość o czystość i estetykę gminy.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy najczęściej pojawiała się kwestia niewystarczająco rozwiniętej infrastruktury (zły stan dróg, niedostatecznie rozbudowana sieć kanalizacyjna, brak chodników i ścieżek rowerowych) oraz problemy komunikacyjne utrudniające dotarcie do większych miejscowości, a także brak odpowiedniej opieki medycznej i dostępu do lekarzy

specjalistów w placówkach służby zdrowia. Za równie istotną kwestię uznano ograniczenia finansowe na rozwój i inwestycje oraz niewystarczający, w stosunku do potrzeb, budżet gminy. Według badanych duży problem stanowi współpraca z władzami powiatu oraz brak miejsc pracy, szczególnie dla osób niepełnosprawnych.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano zwiększenie nakładów na inwestycje w infrastrukturę gminną (modernizacja dróg, rozbudowa kanalizacji w sołectwach, budowa chodników, oświetlenia) oraz rozwój cyfryzacji. Wśród niezbędnych do realizacji działań wskazano też tworzenie miejsc spotkań dla różnych grup wiekowych (młodzież, seniorzy). Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli również stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i poprawę sytuacji na rynku pracy, a także zwiększenie zainteresowania władz gminy problemami społecznymi.

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2019 r. gmina liczyła 11 933 osoby, wśród których były 6 243 kobiety, które stanowiły 52,31% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 258 osób na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2017-2019 ogólna liczba mieszkańców gminy systematycznie rosła. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w rozpatrywanym okresie zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba najstarszych mieszkańców gminy rosła, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym spadała.

W latach 2017-2019 w każdym kolejnym roku analizy liczba urodzeń była niższa niż liczba zgonów, przyrost naturalny był więc wyrażony liczbą ujemną. Saldo migracji ludności gminy w analizowanym okresie wzrastało i było w latach 2017-2019 stale dodatnie. Szczegółowe dane dotyczące sytuacji demograficznej gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 084	2 126	2 173
liczba osób w wieku produkcyjnym	7 083	7 043	7 027
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2 592	2 661	2 733
ogółem	11 759	11 830	11 933

Dane Urzędu Gminy Psary.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba urodzeń żywych	117	90	86
liczba zgonów	166	140	148
przyrost naturalny	-49	-50	-50

Dane Urzędu Gminy Psary.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba zameldowanych osób spoza gminy	304	331	375
w tym z zagranicy	–	1	–
liczba osób wymeldowanych poza gminę	94	111	109
w tym za granicę	–	–	–
saldo migracji ogółem	+210	+220	+266

Dane Urzędu Gminy Psary.

Dostrzegane zmiany demograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska starzenia się społeczeństwa, wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, co umożliwi wypracowanie odpowiednich rozwiązań sprzyjających zarówno rozwojowi społecznemu, jak i gospodarczemu gminy.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Psary jest zróżnicowany. Bardzo dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa, która ma długość 118,89 km i zaopatruje w wodę 100% mieszkańców. Zaopatrzenie w wodę odbywa się z lokalnych sieci wodociągowych bazujących na własnych ujęciach wód głębinowych i źródłanych. Dalszych inwestycji wymaga sieć kanalizacyjna, która zaopatruje zaledwie 137 mieszkańców. Ponadto na terenie gminy brak jest sieci gazowej. Odbiór i unieszkodliwianie ścieków zapewnia 1 oczyszczalnia. Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2019 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	118,89
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	11 975
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	1,3

liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	137
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	137
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	b.d.
liczba przyłączy sieci gazowej	b.d.
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	b.d.
w tym długość dróg gminnych (w km)	59

Dane Urzędu Gminy Psary.

W uzupełnieniu powyższych danych warto wymienić najważniejsze spośród inwestycji realizowanych w gminie w latach 2017-2019:

Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2017-2019.

inwestycje w 2017 r.
<ul style="list-style-type: none"> rozbudowa i przebudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego wraz zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą techniczną w Gródkowie; przebudowa drogi gminnej (ul. Wspólnej w Psarach i Gródkowie); zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy remizie OSP w Psarach; termomodernizacja i przebudowa budynku OSP w Górze Siewierskiej; odwodnienie rejonu skrzyżowania ul. Rogoźnickiej i ul. Podwale oraz remontu nawierzchni ul. Podwale w Skrzyżowicach wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej; budowa oświetlenia hybrydowego na terenie gminy Psary (ul. Irysów) i Góra Siewierska (Osiedle Czerwony Kamień); budowa oświetlenia odcinków dróg gminnych na terenie gminy: zadanie nr 2 Malinowice i Dąbie Chrobakowe, zadanie nr 3 Sarnów (ul. Parkowa), zadanie nr 4 Skrzyżowice (ul. Podwale), zadanie nr 5 Malinowice (ul. Szkolna); budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej: Urząd Gminy w Psarach, Szkoła Podstawowa w Sarnowie (ul. Szkolna 5), Szkoła Podstawowa w Dąbiu (ul. Poczтовая 39), budynek Gimnazjum w Psarach (ul. Szkolna 5a), Przedszkole Publiczne w Sarnowie.
inwestycje w 2018 r.
<ul style="list-style-type: none"> aranżacja sali biesiadnej w Preczowie; plac zabaw w Dąbiu; zagospodarowanie przestrzeni po byłej szkole w Malinowicach; zagospodarowanie przestrzeni przy Przedszkolu w Sarnowie; utworzenie przedszkola i żłobka; termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Skrzyżowicach budowa chodnika (ul. Szopena w Górze Siewierskiej).
inwestycje w 2019 r.
<ul style="list-style-type: none"> budowa drogi do Brzękownic (wał); remont łazienki i kuchni w Szkoły Podstawowej w Skrzyżowicach.

Dane Urzędu Gminy Psary.

5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Psary ma bardzo dobrą lokalizację. Znajduje się w centrum sieci połączeń komunikacyjnych województwa śląskiego. Zlokalizowana jest bezpośrednio przy dwupasmowej drodze krajowej nr 86 łączącej Katowice i miasta Zagłębia Dąbrowskiego z Łodzią, Częstochową i Cieszynem. W pobliżu znajdują się ważne szlaki komunikacyjne jak autostrada A1, A4 oraz droga ekspresowa S1. Położenie gminy Psary sprzyja także dalszym wyjazdom. W 15 minut można dostać się do lotniska w Pyrzowicach.

Do podmiotów świadczących usługi komunikacyjne należy m.in. Organizator Transportu Publicznego - Zarząd Transportu Metropolitalnego, PKS Południe, Usługi Transportowe Krzysztof Pawelec, A 21 Sp. z o.o., PKM Sosnowiec.

6. GOSPODARKA

Gmina ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ponad 58% powierzchni gminy, lasy stanowią ponad 15% jej terenu. W produkcji rolniczej przeważa uprawa zbóż, roślin okopowych (głównie ziemniaków) oraz roślin pastewnych, a w produkcji zwierzęcej hodowla drobiu i trzody chlewnej. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

W latach 2017-2019 liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy rosła. Dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze na terenie gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba podmiotów gospodarczych ogółem (według stanu na koniec roku)	1 260	1 354	1 410

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W gminie Psary w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 410 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1 194 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 105 nowych podmiotów, a 68 podmioty zostały wyrejestrowane.

Według danych statystycznych GUS-u w 2019 r. najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze budownictwa. Kolejnymi sferami widocznie wyróżniającymi się były handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy pojazdów samochodowych, a także przetwórstwo przemysłowe.

7. ZASOBY MIESZKANIOWE

W 2019 r. gmina Psary posiadała w swoich zasobach 3 mieszkania komunalne o łącznej powierzchni 150 m², w których zamieszkiwały 4 osoby. Gmina dysponowała 3 mieszkaniami socjalnymi o łącznej powierzchni 79 m², które były zamieszkiwane przez 5 osób. Dane szczegółowe dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Psary w latach 2017-2019 zawiera poniższa tabela.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba mieszkań komunalnych	3	3	3
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	150	150	150
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	4	4	4
liczba mieszkań socjalnych	3	3	3
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	79	79	79
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	4	5	5

Dane Urzędu Gminy Psary.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W gminie Psary tej formy wsparcia w analizowanym okresie nie udzielano.

8. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2019/2020 w gminie funkcjonowało 10 placówek systemu oświaty: w tym 1 żłobek, 4 placówki wychowania przedszkolnego, oraz 5 szkół podstawowych. Dane na temat żłobków, przedszkoli i szkół w gminie oraz podopiecznych i nauczycieli w nich zatrudnionych zawierają tabele zamieszczone poniżej.

Tabela 10. Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci objętych opieką	liczba opiekunów
żłobek lub klub dziecięcy	1	32	6

w tym prowadzone przez gminę	1	32	6
w tym prowadzone przez inne podmioty	–	–	–

Dane Urzędu Gminy Psary.

Tabela 11. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	4	364	27
w tym przedszkola	2	193	15
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	2	171	12

Dane Urzędu Gminy Psary.

Tabela 12. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
szkoły podstawowe	5	988	139
szkoły ponadpodstawowe	–	–	–

Dane Urzędu Gminy Psary.

Tabela 13. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2019/2020

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminny Żłobek w Psarach	ul. Malinowicka 16, 42-512 Psary
2.	Przedszkole Publiczne im. Kubusia Puchatka w Sarnowie	ul. Szkolna 5A, 42-512 Sarnów
3.	Przedszkole Publiczne im. Misia Uszatka w Strzyżowicach	ul. 1 Maja 17, 42-575 Strzyżowice
4.	Przedszkole Publiczne w Psarach	ul. Malinowicka 16, 42-512 Psary
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marszałka J. Piłsudskiego w Psarach	ul. Szkolna 32; 42-512 Psary
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Dąbiu	ul. Poczтовая 39, 42-504 Będzin
7.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Emilii Gierczak w Gródkowie	ul. Leśna 2, 42-575 Gródków
8.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Alfreda Szklarskiego w Sarnowie	ul. Szkolna 5A, 42-512 Sarnów
9.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stanisława Polakowskiego w Strzyżowicach	ul. 1 Maja 17, 42-575 Strzyżowice

Dane Urzędu Gminy Psary.

Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Gródkowie, który zajmuje się organizacją festynów, koncertów, dożynek i imprez sportowych. W ramach zajęć dla dzieci prowadzone są zajęcia plastyczne, muzyczne, taneczne, warsztaty literacko-teatralne, zajęcia ceramiczne. W ośrodku

odbywają się także różnego rodzaju spotkania, warsztaty, zebrania, konferencje, przeglądy, szkolenia, kiermasze, przedstawienia teatralne i muzyczne, bale itp.

Na terenie gminy Psary funkcjonuje także 9 zespołów śpiewaczych działających przy Ośrodkach Kultury, Gminnej Bibliotece Publicznej oraz Świetlicy Wiejskiej: „Nasz Gródków” (Ośrodek Kultury w Gródkowie), „Zagłębianki” (Ośrodek Kultury w Sarnowie), „Od...Do...” (Ośrodek Kultury w Preczowie), „Dąbie” (Ośrodek Kultury w Dąbiu), „Górzanie” (Ośrodek Kultury w Górze Siewierskiej), „Strzyżowiczanie” (Ośrodek Kultury w Strzyżowicach), „Tęcza” (Gminna Biblioteka Publiczna w Psarach), „Brzękowanie” (Świetlica Wiejska w Brzękowicach), „Kapela Gródków” (Ośrodek Kultury w Gródkowie).

Sieć bibliotek składa się z Gminnej Biblioteki Publicznej w Psarach oraz filii w Dąbiu, Strzyżowicach i Sarnowie. Ich zadaniem jest gromadzenie, opracowanie i udostępnienie zbiorów bibliotecznych (58 872 woluminy) oraz upowszechnienie wiedzy na obszarze gminy. Placówki angażują się w liczne działania kulturalne, prowadzą akcje promujące czytelnictwo. W 2019 r. z ich oferty skorzystało 2 085 czytelników. Dodatkowo biblioteki są wyposażone w stanowiska komputerowe, z których można korzystać bezpłatnie oraz w punkt ksero. Dostępność danej książki można sprawdzić między innymi korzystając z katalogu on-line.

Niebagatelną rolę w działalności kulturalnej gminy świadczy 11 Kół Gospodyń Wiejskich, których działalność prowadzona jest w ramach współpracy z organizacjami młodzieżowymi, OSP, spółdzielczością wiejską i organami samorządu terytorialnego. KGW są podporą w organizowaniu parafialnych pielgrzymek do Częstochowy, Lichenia i innych miejsc kultu maryjnego.

Na terenie gminy ukazuje się biuletyn informacyjny „Głos Gminy Psary”. Jest to miesięcznik, który opracowują pracownicy Urzędu Gminy we współpracy z jednostkami gminy, organizacjami, sołtysami etc., a dystrybuowany jest wśród mieszkańców bezpłatnie. W 2019 r. „Głos Gminy Psary” patronował wielu ważnym wydarzeniom społecznym i kulturalnym organizowanym w gminie.

Tabela 14. Placówki kultury w gminie w 2019 r.

typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	6	582	19

światlice	1	15	1
biblioteki i filie	4	2 085	11

Dane Urzędu Gminy Psary.

Tabela 15. Wykaz placówek kultury w 2019 r.

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Ośrodek Kultury w Gródkowie	ul. Zwycięstwa 2, 42-575 Skrzyżowice
2.	Ośrodek Kultury w Preczowie	ul. Dębowa 1, 42-512 Psary
3.	Ośrodek Kultury w Sarnowie	ul. Szkolna 3, 42-512 Psary
4.	Ośrodek Kultury w Dąbiu	ul. Poczтовая 34A, 42-504 Będzin-Łagisza
5.	Ośrodek Kultury w Górze Siewierskiej	ul. Szopena 5, Góra Siewierska, 42-575 Skrzyżowice
6.	Ośrodek Kultury w Strzyżowicach	ul. Belna 1, 42-575 Strzyżowice
7.	Gminna Biblioteka Publiczna	ul. Szkolna 45, 42-512 Psary
8.	Filia GBP w Dąbiu	ul. Dolna 1, 42-504 Będzin
9.	Filia GBP w Strzyżowicach	ul. Belna 1, 42-575 Skrzyżowice
10.	Filia GBP w Sarnowie	ul. Szkolna 3, 42-512 Psary
11.	Świetlica Wiejska w Brzękowicach Górnych	Brzękowice Górne 2, 42-504 Będzin-Łagisza

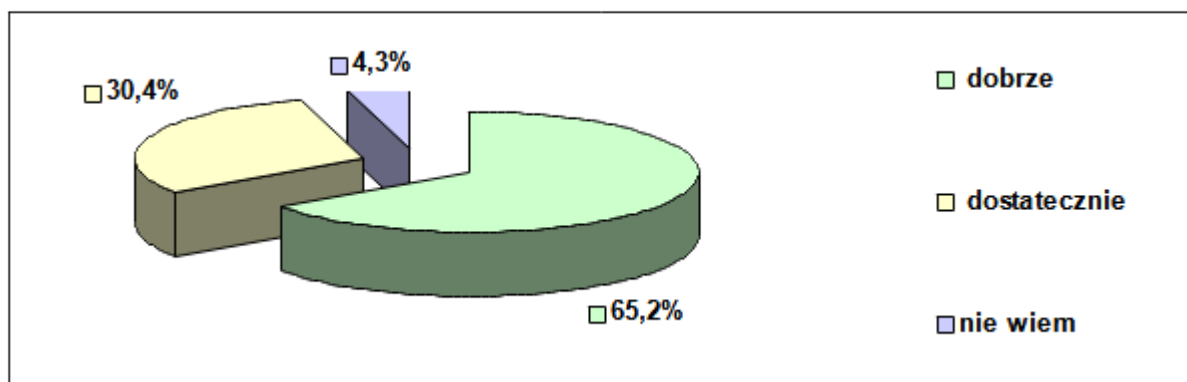
Dane Urzędu Gminy Psary.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców na temat oferty edukacyjnej, opieki przedszkolnej, opieki nad dziećmi do lat 3 i oferty kulturalnej w gminie.

Zdaniem 95,6% badanych oferta edukacyjna szkół w gminie jest dobra lub dostateczna. Trudności z odniesieniem się do tej kwestii miało 4,3% pytanych. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej.

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

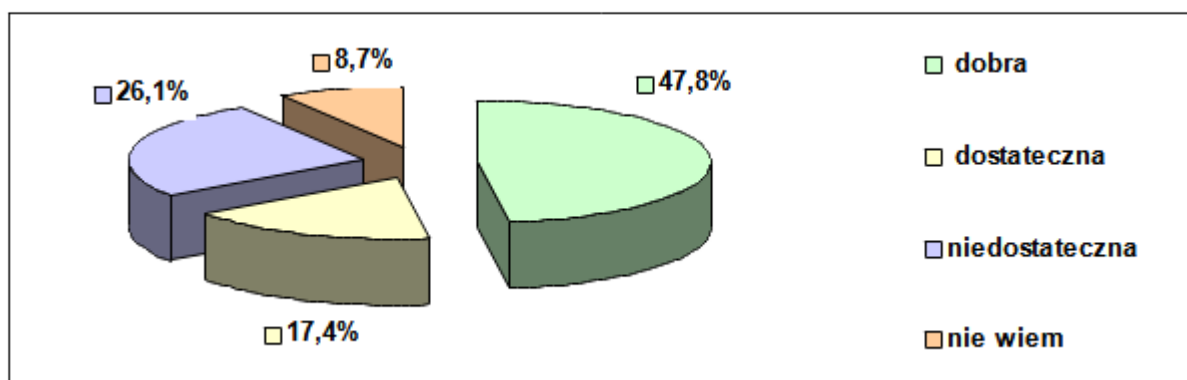
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podobnie oferta opieki przedszkolnej w gminie została oceniona bardzo pozytywnie, bowiem aż 95,6% ankietowanych stwierdziło, że zaspokaja ona potrzeb w tym zakresie. Ponadto 4,4% respondentów nie przedstawiło zdania w tej sprawie.

Ponad połowa badanych stwierdziła, że oferta opieki nad dziećmi do lat 3 zaspokaja potrzeby mieszkańców. Odmiennego zdania było 8,6% badanych. Prawie 40% respondentów nie potrafiło wypowiedzieć się w tej kwestii.

Jeśli chodzi o ofertę kulturalną w gminie to według 47,8% ankietowanych jest ona dobra, z kolei 17,4% badanych przyznało, że jest dostateczna. Przeciwnego zdania było 26,1% respondentów. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 8,7% pytanych. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

9. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Psary w 2019 r. funkcjonowały 3 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz działały 2 apteki. Dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 16. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2019 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	0
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	3
liczba prywatnych praktyk lekarskich	0
liczba aptek i punktów aptecznych	2

Dane Urzędu Gminy Psary.

Gmina Psary charakteryzuje się niewystarczającym dostępem do specjalistycznych usług medycznych. W przypadku specjalistycznych porad lub zabiegów mieszkańcy muszą korzystać z usług medycznych w większych ośrodkach, jak np. Będzin.

Wykaz zakładów opieki zdrowotnej, aptek i punktów aptecznych w gminie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 17. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie w 2019 r.

lp.	podmiot	adres
1.	NZOZ Gminne Centrum Medyczne Psary	ul. Malinowicka 1A, 42-512 Psary
2.	NZOZ „Dental”	ul. Szosowa 1B, 42-575 Skrzyżowice
3.	NZOZ Centrum Medyczne	ul. Zwycięstwa 40A, 42-512 Psary
4.	Apteka Dobrych Rad	ul. Malinowicka 6, 42-512 Psary
5.	Punkt Apteczny Wrzos	ul. Zwycięstwa 2, 42-575 Grodków

Dane Urzędu Gminy Psary.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładu opieki zdrowotnej działającego na jej terenie – Gminnego Centrum Medycznego Psary.

Tabela 18. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie Psary w 2019 r.

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	4
choroby tarczycy	7
cukrzyca	31
niedokrwistość	3
choroby obwodowego układu nerwowego	16
choroby układu krążenia	290
choroba nadciśnieniowa	205
choroba naczyń mózgowych	5
niedokrwienność serca	53
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	19
przewlekłe choroby układu trawiennego	20

choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej

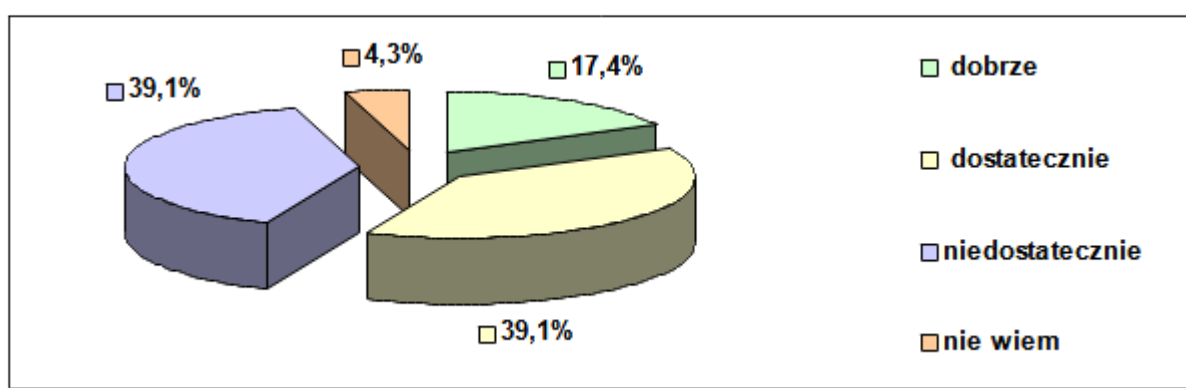
78

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

U osób dorosłych najczęściej diagnozowano w 2019 r. choroby układu krążenia, chorobę nadciśnieniową oraz choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej. Nieco rzadziej była to niedokrwienność serca.

Szeroko pojęta tematyka ochrony zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania. Rozkład odpowiedzi na temat ocen mieszkańców odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość mieszkańców pozytywnie oceniła ofertę w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Według 56,5% ankietowanych jest ona dobra lub dostateczna. Jednocześnie 39,1% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Zdania w tej kwestii nie wyraziło 4,3% badanych.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Gmina Psary kładzie szczególny nacisk na rozwój bazy sportowej oraz uatrakcyjnienie oferty bazy placówek sportowych. Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składają się obiekty: 6 boisk wielofunkcyjnych: w Malinowicach, Dąbiu, Gołąszy Górnej, Gródkowie, Preczowie i Górze Siewierskiej, 3 kompleksy sportowo-rekreacyjne: „Orlik 2012” w Psarach, obiekt obok OPS w Psarach oraz przy szkole w Sarnowie, 6 stadionów piłkarskich, na których rozgrywają swoje mecze Ludowe Kluby Sportowe, 14 placów zabaw, w tym nowoczesny plac zabaw ze sztuczną nawierzchnią w Strzyżowicach. Dwa kolejne, nowoczesne boiska sportowe powstaną w najbliższych latach przy szkołach w Dąbiu i Sarnowie.

Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby sportowe:

- Klub Sportowy „Preczów”,
- Klub Piłkarski „Sarnów”,
- Stowarzyszenie Klub Sportowy Gminy Psary
- Ludowy Klub Sportowy „Iskra” Psary,
- Ludowy Klub Sportowy „Jedność” Strzyżowice,
- Uczniowski Klub Sportowy „Gimnazjum”.

W gminie funkcjonuje Akademia Piłki Nożnej, w której trenują dzieci i młodzież w wieku 6-18 lat. Zajęcia prowadzą doświadczeni trenerzy z wykorzystaniem najnowszych przyrządów i sprzętu. Oprócz powszechnie lubianej piłki nożnej, koszykówki i siatkówki, rozwija się lekkoatletyka oraz kolarstwo. Dane na temat obiektów sportowo-rekreacyjnych i klubów sportowych w gminie zawierają poniższe tabele.

Tabela 19. Sport i rekreacja w 2019 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty rekreacyjno-sportowe	21
kluby sportowe	6
w tym uczniowskie kluby sportowe	1

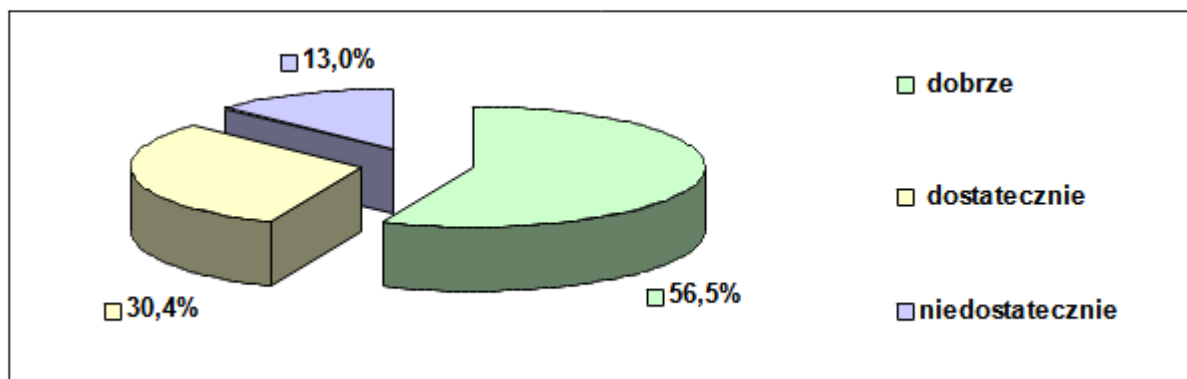
Dane Urzędu Gminy Psary.

W gminie nie brakuje miejsc wypoczynkowych. W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się centrum sportów letnich Pogoria II i IV, skąd nowymi ścieżkami rowerowymi można dostać się do austerii w Sławkowie, zamku w Będzinie, czy do pełnego historii Siewierza. W zasięgu ręki znajduje się Jura Krakowsko-Częstochowska. Gmina Psary oferuje różnorodne możliwości wypoczynku na łonie natury od najprostszych form, jak plażowanie, kąpiele czy grillowanie, po bardziej aktywne, jak wędkarstwo, jogging, windsurfing, kajakarstwo czy paralotnictwo.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, iż mieszkańcy doceniają podejmowane w gminie działania na rzecz tworzenia, a następnie rozwijania oferty w zakresie sportu i rekreacji, a sama oferta została bardzo pozytywnie oceniona przez uczestników badania, bowiem 56,5% ankietowanych uznało ją za dobrą, a 30,4% respondentów przyznało, że jest

dostateczna. Zaledwie 13% badanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych udostępnionych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przez Komisariat Policji w Wojkowicach, w latach 2017-2019 r. na terenie gminy Psary stwierdzono ogółem 111 przestępstw w 2017 r., 130 przestępstw w 2018 r. i 141 przestępstw w 2019 r. Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2017-2019

przestępstwa w rozbiciu na poszczególne kategorie	liczba przestępstw 2017	liczba przestępstw 2018	liczba przestępstw 2019
przeciwko życiu i zdrowiu	8	10	6
przeciwko wolności	1	1	1
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	b.d.	b.d.	b.d.
przeciwko mieniu	67	54	72
przeciwko rodzinie i opiece	17	15	10
przeciwko wiarygodności dokumentów	4	3	4
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	0	0	0
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	1	1	2

Dane Komisariatu Policji w Wojkowicach.

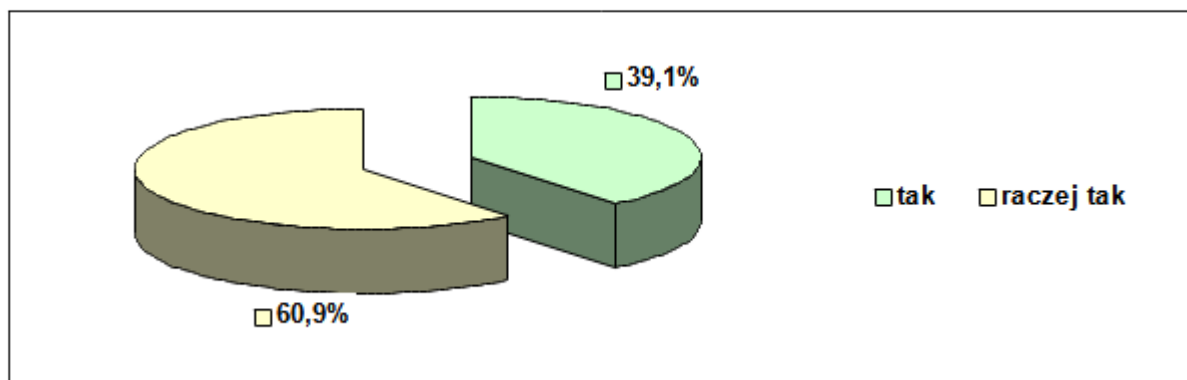
Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2019 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (72 przypadki, o 18 więcej w porównaniu z 2018 r.), przeciwko rodzinie i opiece (10 przypadków, o 5 mniej w porównaniu z 2018 r.).

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Wojkowicach przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były

procedury „Niebieskie Karty”. W 2017 r. policjanci wszczęli 21 takich procedur, w 2018 r. – 9, a w 2019 r. – 12.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Psary pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z wypowiedzi mieszkańców wynika, że wszyscy uczestnicy badania w miejscu zamieszkania czują się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie.

12. POMOC SPOŁECZNA

W zakres działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach wchodzi zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz inne zadania zlecone gminie i zadania własne gminy, tj. w szczególności w ramach ustaw o świadczeniach rodzinnych, świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ochronie zdrowia psychicznego, Karcie Dużej Rodziny, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pomocy państwa w wychowaniu dzieci, pomocy osobom uprawnionym do alimentów czy prawo energetyczne.

Z końcem 2019 r. kadrę Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiło 18 pracowników. Dane na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 21. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów
-------------------	---------------	--------------

		powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	-
pracownicy socjalni	4	-
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	-	-
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	-	-
pozostali pracownicy	13	-

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. W 2019 r. w gminie Psary wskaźnik ten nie był spełniony.

Tabela 22. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób	
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	3
	wyższe niekierunkowe	–	–
	średnie kierunkowe	–	1
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1
		w trakcie realizacji	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–
		w trakcie realizacji	–
specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	3
	w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–	

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Z końcem 2019 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadał kierownik i 3 pracowników socjalnych, zaś wykształceniem średnim kierunkowym legitymował się

1 pracownik socjalny. Dodatkowo kierownik OPS-u oraz 1 pracownik socjalny posiadali ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Ponadto 3 pracowników posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2017-2019 w gminie Psary na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 23. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019

wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
ogółem	2 811 890	2 976 179	2 831 422
w tym na świadczenia pomocy społecznej	755 003	820 292	805 308
w tym na świadczenia rodzinne	2 056 887	2 155 887	2 026 114
na zadania własne gminy	748 603	820 292	805 308
na zadania zlecone gminie	2 063 287	2 155 887	2 026 114

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Wartość środków przeznaczanych w gminie na pomoc społeczną w analizowanym okresie ulegała wahaniom, najwyższą wartość osiągając w 2018 r.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej OPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochroną zdrowia, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, a pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	125	150	105
liczba rodzin	110	105	102
liczba osób w rodzinach	213	201	186
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	1,81%	1,70%	1,56%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2017-2019 malała, podobnie udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogólnej ludności gminy zmniejszał się. Uzupełnienie powyższych danych stanowią

przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2019 r.

Tabela 25. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-17 lat	40
18-25 lat	9
26-35 lat	16
36-45 lat	29
46-55 lat	30
56-65 lat	44
66 lat i więcej	18
razem	186

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Tabela 26. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	15
pracuje dorywczo	7
nie pracuje	38
studiuje	0
uczy się	45
na rencie	13
na emeryturze	20
na zasiłku dla bezrobotnych	1
bezrobotny bez prawa do zasiłku	47

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2019 r. wykazała, że największe grupy stanowiły osoby w wieku 56-65 lat oraz dzieci i młodzież do lat 17. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku. Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
--	---------------	-------------------------

powód przyznania pomocy	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ubóstwo	85	104	81	150	189	135
bezdomność	6	7	5	6	7	5
potrzeba ochrony macierzyństwa	15	13	7	70	57	25
bezrobocie	76	57	47	177	114	91
niepełnosprawność	88	84	84	167	156	169
długotrwała lub ciężka choroba	136	116	149	256	225	267
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	100	86	89	197	159	206
w tym rodziny niepełne	21	25	18	70	71	55
w tym rodziny wielodzietne	6	2	2	37	11	11
przemoc w rodzinie	21	16	15	70	39	42
alkoholizm	15	10	18	29	13	38
narkomania	0	0	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	1	1	6	1	2
zdarzenie losowe	3	3	4	5	4	7
sytuacja kryzysowa	1	1	2	2	2	6

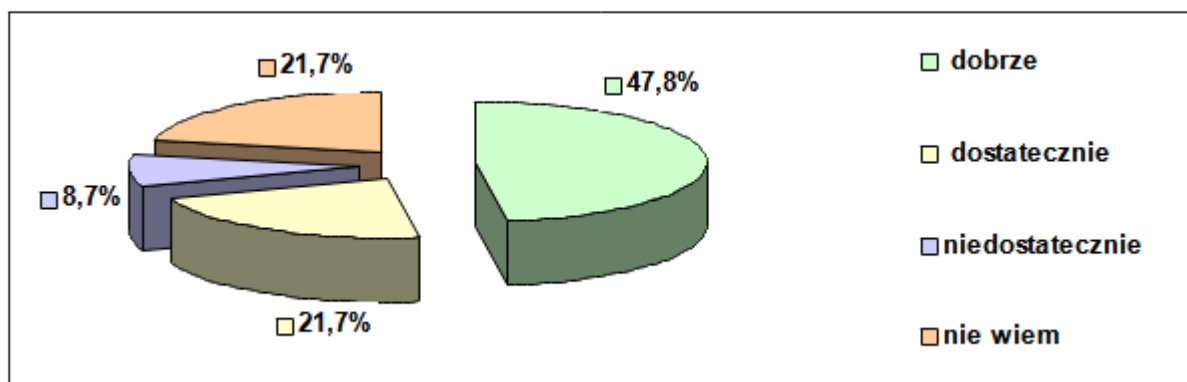
Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 były długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W obu przypadkach na przestrzeni rozpatrywanego okresu liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tych powodów ulegała wahaniom. Istotnymi przyczynami udzielania mieszkańcom gminy wsparcia ze strony pomocy społecznej były ubóstwo, niepełnosprawność oraz bezrobocie. Liczba rodzin w przypadku ubóstwa ulegała wahaniom, w pozostałych dwóch przypadkach malała. Zauważalnymi powodami przyznawania wsparcia były: zmniejszająca się liczba przypadków przemocy domowej oraz potrzeby ochrony macierzyństwa, a także ulegający wahaniom

w analizowanym okresie alkoholizm. Na zbliżonym poziomie pod względem liczby rodzin utrzymywały się nieliczne przypadki trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, przypadki zdarzeń losowych oraz klęski żywiołowej.

W badaniach ankietowych przeprowadzonych na potrzeby niniejszego opracowania poruszono kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Blisko 70% badanych pozytywnie oceniło te działania. Zdaniem 21,7% ankietowanych są one dostateczne, z kolei 47,8% uczestników badania przyznało, że są dobre. Tylko 8,7% pytanym stwierdziło, że są one niedostateczne. Wysoki odsetek (21,7%) respondentów miał problemy z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie. Rozkład odpowiedzi prezentuje wykres.

Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale także na formę udzielanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej wsparcia. Dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2017-2019

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
pieniężna	106	131	97	98	92	94	176	162	169
rzeczowa	70	106	77	51	83	68	145	196	135

praca socjalna	X	X	X	193	149	165	431	311	343
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	28	31	20	83	66	37
schronienie	4	6	4	4	6	4	4	6	4
usługi opiekuńcze	6	6	9	6	6	9	6	7	9
specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	-	-	1	-	-	5	-	-
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	277 427	343 408	360 946	X	X	X	X	X	X

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

W latach 2017-2019 na terenie gminy Psary najwięcej rodzin korzystało ze wsparcia w formie pracy socjalnej. W nieco mniejszym stopniu mieszkańcom przyznawano pomoc w formie finansowego, głównie w postaci zasiłków, a w następnej kolejności pomoc rzeczową, która najczęściej świadczona jest w postaci posiłków, ubrań bądź sprzętów codziennego użytku oraz wsparcie w formie poradnictwa specjalistycznego. Zarówno w przypadku pracy socjalnej, jak i świadczeń rzeczowych i finansowych, w trakcie rozpatrywanego okresu liczba rodzin, którym przyznano pomoc, ulegała wahaniom. Znacznie mniejsze rozmiary miała pomoc w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz schronienia.

Dodatkową formą pomocy jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Celem kontraktu jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Kontrakt określa zobowiązania i uprawnienia obu stron, a do wykonywania pewnych działań w oznaczonym terminie zobowiązują się zarówno osoba korzystająca ze świadczeń, jak i pracownik socjalny. W 2017 r. zawarto 22 kontrakty, w 2018 r. – 14 takich kontraktów, natomiast w 2019 r. zawarto 20 kontraktów socjalnych.

Istotnym wsparciem dla beneficjentów pomocy społecznej jest pomoc asystenta rodziny, który przydzielany jest rodzinie na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego w danej rodzinie przez pracownika socjalnego po otrzymaniu informacji o trudnościach rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (z uwzględnieniem takich problemów, jak brak pracy, nałogi czy

inne trudności, które mogą mieć wpływ na zagrożenie bezpieczeństwa dziecka). W 2019 r. 9 rodzin dysfunkcyjnych, w których wychowywało się 12 dzieci, skorzystało z takiej formy pomocy. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2017-2019.

Tabela 29. Asystenci rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba asystentów rodziny	2	3	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	4	7	9
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	6	7	12
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	6	7	11
koszty ponoszone przez gminę z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (w zł)	5 000	12 250	35 367

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez OPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów i liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 30. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	5	1	2
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	12	13	11

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Szczególną formą pomocy jest **Karta Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje również wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na

utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Dane na temat Karty Dużej Rodziny w gminie Psary zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 31. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba wydanych kart	66	71	85
liczba rodzin objętych wsparciem	15	12	27
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	41	43	34

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej OPS w Psarach przyznawał mieszkańcom gminy **świadczenia rodzinne**. W latach 2017-2019 wielkość środków finansowych, jakie na ten cel przeznaczano, ulegała wahaniom, podobnie jak liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 32. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
łączna wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 779 817,06	1 914 657,61	1 808 034,19
liczba osób, którym przyznano świadczenie	687	691	633

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Dane szczegółowe obejmujące liczbę i rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w rozpatrywanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2017	2018	2019
zasiłek rodzinny	3 816	3 803	3 230
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	18	15	13
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	128	112	68
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	103	83	103
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	250	237	291
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku	386	372	291

szkolnego			
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	508	435	334
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	342	369	330
zasiłek pielęgnacyjny	1 981	2 149	2 297
świadczenie pielęgnacyjne	448	431	400
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	58	65	49
świadczenie rodzicielskie	169	261	179
specjalny zasiłek opiekuńczy	22	24	13
dodatek dla opiekuna	24	13	12
razem	8 252	8 369	7 512

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

W latach 2017-2019 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy ulegała wahaniom, Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka.

Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2017-2019 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego oraz z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej. Nieco niższa była liczba dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego oraz z tytułu samotnego wychowania dziecka.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również **świadczenia wychowawcze**. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach realizował Program Rodzina 500+. W 2019 r. w ramach Programu Rodzina 500+ wypłacono rodzinom z gminy świadczenia na

łącznie kwotę **8 822 452,80 zł**. W 2019 r. ustalone prawo do świadczenia miało 1 479 rodzin, a świadczeniem objęto w sumie 2 113 dzieci.

Szczególną formą wsparcia jest wypłacane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży świadczenie „**Za życiem**”. Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W analizowanym okresie w gminie Psary nie przyznano takich świadczeń.

W 2019 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach wypłacał świadczenie „**Dobry start**”, ustanowione Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (Dz. U. 2018. poz. 1061). Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. Świadczenie „Dobry start” trafiło do 1 081 rodzin i objęło łącznie 1 455 dzieci, a wartość wypłaconych świadczeń wyniosła **436 200 zł**.

W ramach programu „**Pomoc państwa w zakresie dożywiania**” z pomocy skorzystało 36 dzieci i 2 osoby dorosłe w 2017 r. oraz 31 dzieci i 1 osoba dorosła w 2018 r., natomiast w ramach programu „**Posiłek w szkole i w domu**”, który zastąpił poprzednio realizowany program, pomoc otrzymało 27 dzieci i 1 osoba dorosła w 2019 r.

OPS utrzymuje ścisłą współpracę z pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi, lekarzami, pielęgniarkami środowiskowymi oraz miejscową policją. Taka współpraca pozwala sprawniej zdiagnozować środowisko oraz udzielać konkretnej pomocy. Przy OPS-ie znajduje się punkt porad psychologicznych oraz konsultacji prawnych, z których mieszkańcy gminy mogą skorzystać nieodpłatnie.

Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał także wsparcia w formie świadczenia alimentacyjnego, które przyznawane jest na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Przyznanie prawa do świadczenia

z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	40	30	26
liczba przyznanych świadczeń	607	520	476
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	277 070,64	241 230	218 080

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej i społecznej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach na terenie gminy funkcjonują: mieszkanie chronione wspierane dla 3 osób niepełnosprawnych w Gołąszy Górnej oraz 3 świetlice wiejskie w Dąbiu, Brzękowicach Górnych i w Górze Siewierskiej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Należy jednak zaznaczyć, że mieszkańcy gminy mogą korzystać z pomocy jednostek, które obejmują swoim wsparciem teren gminy. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat osób objętych przez nie wsparciem w 2019 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2019 r.

lp.	nazwa instytucji	adres instytucji	kategoria klienta	liczba osób z gminy objętych wsparciem
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. 11 Listopada 5, 42-500 Będzin	dzieci i młodzież	b.d.
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Krasickiego 17, 42-500 Będzin	- osoby niepełnosprawne - dzieci pozbawione opieki	b.d.

3.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	ul. Krasickiego 17, 42-500 Będzin.	- osoby niepełnosprawne, - dzieci niepełnosprawne	169
4.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Krasickiego 17A, 42-500 Będzin	osoby bezrobotne	171
5.	Sąd Rejonowy w Będzinie Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej	ul. Sączewskiego 23, 42-500 Będzin	- osoby nadużywające alkoholu, - ofiary przemocy w rodzinie	b.d.
6.	Komenda Powiatowa Policji w Będzinie	ul. Generała Bema 1, 42-500 Będzin	mieszkańcy gminy	b.d.
7.	Schronisko dla Bezdomnych Caritas Diecezji Sosnowieckiej	ul. Energetyczna 10C 42-500 Będzin	osoby upośledzone – niepełnoletnie	2

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Będzinie w roku szkolnym 2019/2020 nie obejmowała wsparciem dzieci i młodzieży z gminy Psary.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie w odniesieniu do mieszkańców gminy realizuje zadania m.in. w zakresie pieczy zastępczej. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u.

Tabela 36. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–	–	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	–	2	3
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	–	–
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	–	2	5
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	1	–
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	–	2	4
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	1	2	1

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie.

13. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE

W 2019 r. na terenie gminy Psary funkcjonowało 41 organizacji pozarządowych. Samorząd podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę wsparcia lokalowego, doradztwa i konsultacji oraz konkursu na realizację zadania publicznego z zakresu rozwoju kultury fizycznej na terenie gminy Psary. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 37. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2019 r.

lp.	nazwa organizacji	adres
1.	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej „Sportowa Gmina Psary”	ul. Szkolna 100, 42-512 Psary
2.	Stowarzyszenie „Tańczące Motyle”	ul. Szkolna 100, 42-512 Psary
3.	Stowarzyszenie Klub Seniora Brzękowice Gołąsza	42-504 Brzękowice Gołąsza
4.	Stowarzyszenie Edukatorów Kulturalnych „O Wilku Mowa”	ul. Graniczna 17A, 42-575 Strzyżowice
5.	Kolo Terenowe nr 4 w Malinowicach Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Oddziału Rejonowego w Będzinie	ul. Małachowskiego 43, 42-500 Będzin
6.	Kolo Terenowe nr 6 w Górze Siewierskiej Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Oddziału Rejonowego w Będzinie	ul. Małachowskiego 43, 42-500 Będzin
7.	Klub Piłkarski „Sarnów”	ul. Główna 1, 42-512 Sarnów
8.	Klub Sportowy „Preczów”	ul. Szkolna, 42-512 Preczów
9.	Ludowy Klub Sportowy „Iskra” Psary	ul. Malinowicka 2A, 42-512 Psary
10.	Stowarzyszenie Klub Sportowy Gminy Psary	Brzękowice Dolne 12, 42-500 Będzin
11.	Ludowy Klub Sportowy „Jedność” Strzyżowice	ul. Podwale 26A, 42-575 Strzyżowice
12.	Uczniowski Klub Sportowy „Gimnazjum”	ul. Szkolna 32, 42-512 Psary
13.	Stowarzyszenie Braci Górniczej Gminy Psary	ul. Zwycięstwa 2, 42-575 Gródków
14.	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „Aktywny Senior”	ul. Szkolna 45, 42-512 Psary
15.	Koła Gospodyń Wiejskich	na terenie gminy Psary istnieje 11 KGW

16.	Ochotnicza Straż Pożarna w Gołąszy Brzękowicach	Brzękowice Górne 2, 42-500 Będzin
17.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbiu	ul. Pocztowa 34A, 42-500 Będzin
18.	Ochotnicza Straż Pożarna w Górze Siewierskiej	ul. Szopena 5, 42-575 Góra Siewierska
19.	Ochotnicza Straż Pożarna w Preczowie	ul. Dębowa 1, 42-512 Preczów
20.	Ochotnicza Straż Pożarna w Psarach	ul. Szkolna 45, 42-512 Psary
21.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sarnowie	ul. Szkolna, 42-512 Sarnów
22.	Ochotnicza Straż Pożarna w Strzyżowicach	ul. Belna 1, 42-575 Strzyżowice
23.	Klub Seniora „Wspólnota”	Gródków
24.	Klub Seniora Podróżnika	ul. Belna 1, 42-575 Strzyżowice
25.	Stowarzyszenie Promocji Kolarstwa „Pro Rower”	ul. Piłsudskiego 34/643, 41-303 Dąbrowa Górnicza
26.	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Lokalnego „Nowa Wieś i Okolice”	ul. Zawadzkiego 163, 42-460 Mierzęcice
27.	Stowarzyszenie Klub Sportu i Rekreacji „Mistral”	ul. Jana III Sobieskiego 51/3, 42-580 Wojkowice
28.	Stowarzyszenie „Dobre Ręce”	ul. 11 Listopada 5, 42-500 Będzin
29.	Stowarzyszenie Twórców Kultury Zagłębia Dąbrowskiego	ul. Małachowskiego 29, 42-500 Będzin
30.	Towarzystwo Przyjaciół Grodzca	ul. Słowackiego 2, 42-500 Będzin
31.	Przeorat Śląsko-Zagłębiowski Orderu św. Stanisława	ul. 3 Maja 29/4A, 41-200 Sosnowiec

Dane Urzędu Gminy Psary.

W 2019 r. w gminie Psary funkcjonowało 5 parafii Kościoła rzymskokatolickiego i 1 parafia Kościoła polskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia ich wykaz.

Tabela 38. Parafie na terenie gminy

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. św. Apostołów Piotra i Pawła	ul. Zwycięstwa 40, 42-512 Psary
2.	Parafia pw. bł. Michała Kozala	ul. Szkolna 3A, Preczów
3.	Parafia pw. Wniebowzięcia NMP	ul. Kościelna 17, 42-504 Dąbie Górne
4.	Parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy (parafia Kościoła polskokatolickiego)	ul. 1 Maja 64, 42-575 Strzyżowice
5.	Parafia pw. Jezusa Chrystusa Dobrego Pasterza	Sarnów, ul. Wiejska 100, 42-512 Psary
6.	Parafia pw. NMP Królowej Świata	ul. 1 Maja 57, 42-575 Strzyżowice

Dane Urzędu Gminy Psary.

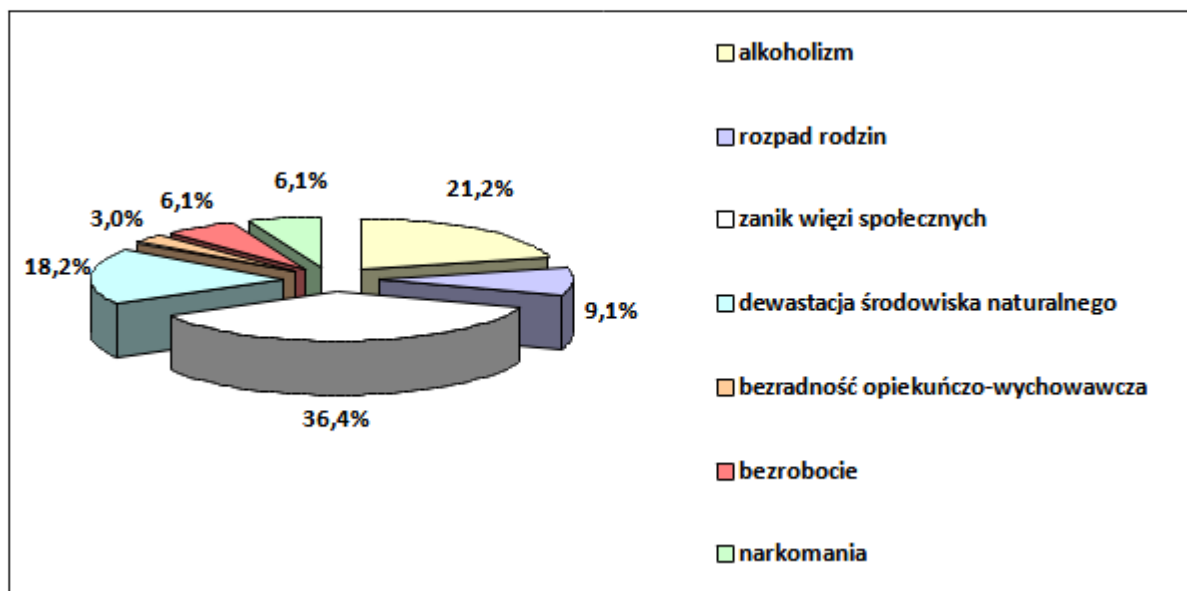
Wszystkie parafie w gminie Psary należą do diecezji sosnowieckiej.

14. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW I DIALOG SPOŁECZNY

Uczestników badania ankietowanego przeprowadzonego na potrzeby skonstruowania niniejszego dokumentu poproszono o wskazanie problemów bądź niekorzystnych zjawisk, które są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru.

Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali zanik więzi społecznych, alkoholizm i dewastację środowiska naturalnego. W dalszej kolejności wymieniali rozpad rodzin, bezrobocie i narkomanię, a także bezradność opiekuńczo-wychowawczą. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

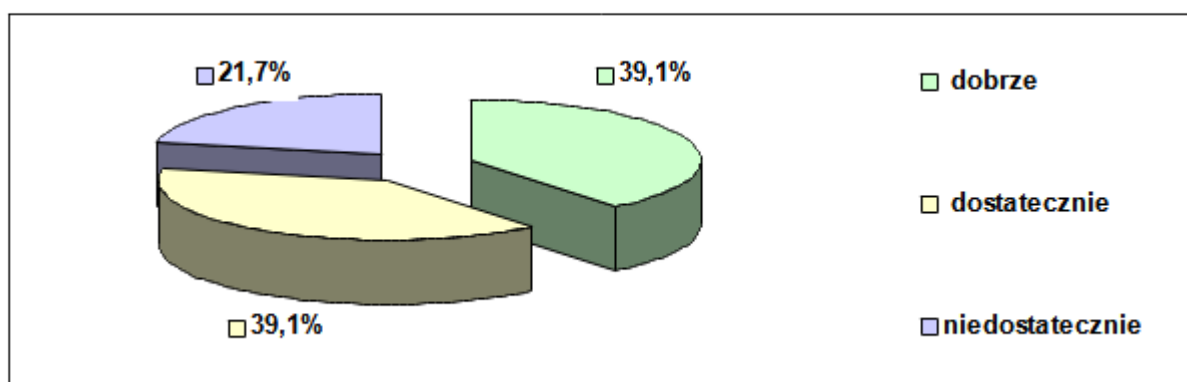
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować

i aktywizować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na konieczność organizowania imprez integracyjnych (pikników rodzinnych, festynów, koncertów) oraz wydarzeń kulturalnych i sportowych, a także warsztatów tematycznych, wykładów i prelekcji. Zwrócono również uwagę na podejmowanie inicjatyw przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu, szczególnie osób niepełnosprawnych.

Wskazując działania, które mogłyby przyczynić się do łagodzenia bądź rozwiązywania problemów społecznych oraz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, uczestnicy badania wymieniali najczęściej organizowanie częstszych spotkań władz gminy z mieszkańcami, poprawę obecnej oferty edukacyjnej, zabezpieczenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, realizowanie inicjatyw i projektów obywatelskich oraz rozwój przedsiębiorczości i tworzenie pozarolniczych miejsc pracy, a także zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych.

W sondażu poruszono także kwestię oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

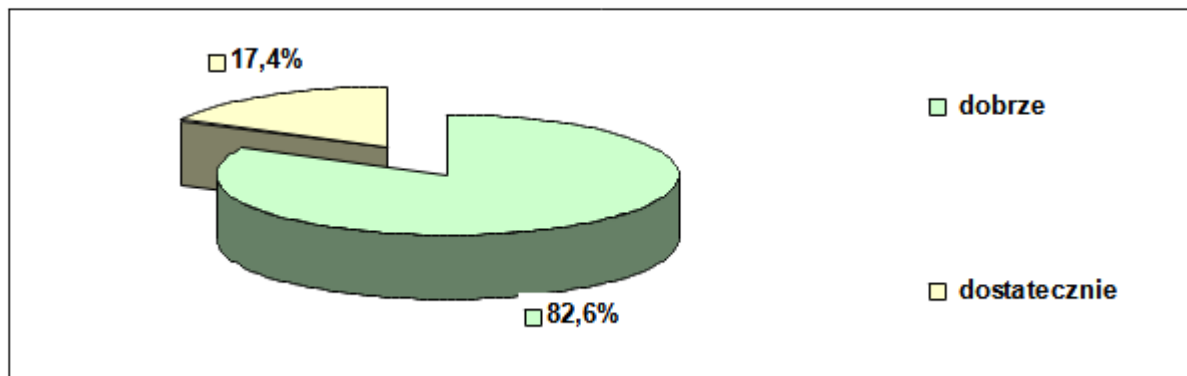
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Mieszkańcy gminy bardzo pozytywnie ocenili komunikację z władzami samorządowymi. Zdaniem 39,1% respondentów jest ona dobra, tyle samo (39,1%) ankietowanych przyznało, że jest dostateczna. Jednocześnie 21,7% badanych uznało ją za niedostateczną.

Ankietowanych poproszono również o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że gmina Psary jest dobrym

miejszem do zamieszkania, bowiem w odpowiedzi na pytanie o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy wszyscy respondenci wyrazili opinię pozytywną. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

15. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Psary w latach 2017-2019 ulegała poprawie, bowiem z roku na rok malała liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych. Liczba kobiet, które w latach 2017-2019 stanowiły zdecydowaną większość ogółu osób pozostających bez pracy, ulegała zmniejszeniu. Udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w trakcie rozpatrywanego okresu się zmniejszał. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 39. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku produkcyjnym	7 083	6 852	7 027
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	291	261	171
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	163	139	91
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	4,11%	3,81%	2,43%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2017-2019 w powiecie będzińskim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 40. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
stopa bezrobocia w powiecie będzińskim	9,1%	8,0%	5,3%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	5,1%	4,3%	3,6%
stopa bezrobocia w kraju	6,6%	5,8%	5,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie i Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2017-2019 powiat będziński charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa śląskiego i kraju stopą bezrobocia. Zarówno w województwie, powiecie, jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu. Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2019 r. dla gminy Psary przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	14	9	64,3%
25-34 lata	42	30	71,4%
35-44 lata	51	24	47,1%
45-54 lata	34	19	55,9%
55-59 lat	17	10	58,8%
60 lat i więcej	14	x	x
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	39	19	48,7%
1-3 miesiące	36	17	47,2%
3-6 miesięcy	25	16	64,0%
6-12 miesięcy	18	9	50,0%
12-24 miesiące	20	14	70,0%
powyżej 24 miesięcy	34	17	50,0%
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	33	24	72,7%
policealne i średnie zawodowe	47	25	53,2%
średnie ogólnokształcące	15	10	66,7%
zasadnicze zawodowe	39	13	33,3%
gimnazjalne i niższe	38	20	52,6%

staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	24	13	54,2%
do 1 roku	29	17	58,6%
1-5 lat	36	22	61,1%
5-10 lat	26	18	69,2%
10-20 lat	33	13	39,4%
20-30 lat	16	4	25,0%
30 lat i więcej	8	5	62,5%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie.

Na koniec 2019 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata, osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, osoby pozostające bez pracy do 1 miesiąca oraz osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat. Najmniej bezrobotnych w 2019 r. było w następujących grupach: osób w wieku 18-24 lata oraz powyżej 60 lat, osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy, osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz osób ze stażem pracy powyżej 30 lat.

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym, osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy, osób w wieku 25-34 lata oraz osób ze stażem pracy od 5-10 lat.

Wśród ogółu bezrobotnych 124 osoby (w tym 65 kobiet) znalazły się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – 36 osób (25 k.) było w wieku do 30. roku życia, w tym 14 osób (9 k.) do 25. roku życia, 81 osób (42 k.) było długotrwale bezrobotnych, 44 osoby (15 k.) były w wieku powyżej 50 lat, 16 osób (15 k.) posiadało co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat, 7 osób (2 k.) było niepełnosprawnych.

Tabela 42. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 r. według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2	14
przetwórstwo przemysłowe	24	0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	0
budownictwo	16	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	38	30

działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	0
transport i gospodarka magazynowa	17	0
informacja i komunikacja	2	0
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	14
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2	0
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	13	0
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	0
edukacja	6	0
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	0
pozostała działalność usługowa	14	0
działalność niezidentyfikowana	21	

Dane Powiatowego Urzędu w Będzinie.

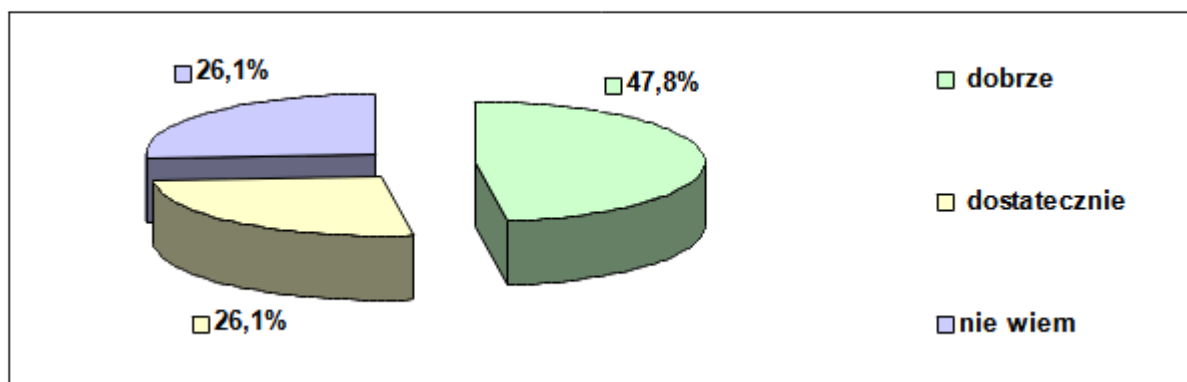
Na koniec 2019 r. wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze funkcjonujące w takich działach, jak: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli (38 osób), przetwórstwo przemysłowe (24 osób), budownictwo (16 osób) oraz działalność niezidentyfikowana (21 osób).

Ośrodek Pomocy Społecznej oferuje swoim klientom także prace społeczno-użyteczne. Z tej formy pomocy korzystało średnio 10 osób. Prace w ramach porozumienia w 60% finansuje Powiatowy Urząd Pracy w Będzinie.

W gminie Psary bezrobocie było piątym, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej. W ostatnich latach jego poziom spadał, ale skutki wyższego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do ich rozpadu, a niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Prawie 48% badanych uznało działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu za dobre, z kolei 26,1% pytanym oceniło je jako dostateczne i taki sam odsetek respondentów nie potrafił tych działań ocenić.

16. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność to zjawisko społeczne polegające na braku domu lub miejsca stałego pobytu gwarantującego jednostce lub rodzinie poczucie bezpieczeństwa, zapewniającego schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zaspokojenie podstawowych potrzeb na poziomie uznawanym w danym społeczeństwie za wystarczający. Natura bezdomności wyklucza zamkniętą i jednoznaczną klasyfikację jej przyczyn, ponieważ doprowadza do niej cały zespół nakładających się na siebie sił sprawczych, zespół postaw, zachowań determinowanych predyspozycjami osobowościowymi, którym sprzyjają sytuacje społeczne i sposób funkcjonowania służb socjalnych.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Psary z powodu bezdomności w latach 2017-2019 ulegała wahaniom, co uwidacznia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 43. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS-u z powodu bezdomności w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	6	7	5
liczba osób w rodzinach	6	7	5

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

W 2019 r. umieszczono w schronisku 2 osoby bezdomne.

17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 41 nakłada na samorzady lokalne szereg zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na sfinansowanie realizacji tych zadań zapewniono dodatkowe środki z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Poniższa tabela prezentuje dane na temat wielkości środków uzyskanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Psary.

Tabela 44. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019

rodzaj	wartość w zł		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	9 817 129,16	10 618 260,27	10 291 873,37

Dane Urzędu Gminy Psary.

W latach 2017-2019 wysokość kwot uzyskiwanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Psary ulegała wahaniom, najwyższą wartość osiągając w 2018 r. – 10 618 260,27 zł.

Tabela 45. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	144 000	144 000	180 000
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	16 000	16 000	20 000
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	4 000	3 000	6 000
razem	164 000	163 000	206 000

Dane Urzędu Gminy Psary.

W latach 2017-2019 wysokość kwot przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Psary ulegała wahaniom.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Psarach przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 46. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	7	7	7

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Psarach.

Tabela 47. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	90	67	83
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	5	4	18

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Psarach.

Tabela 48. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	9	6	12
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	5	3	6

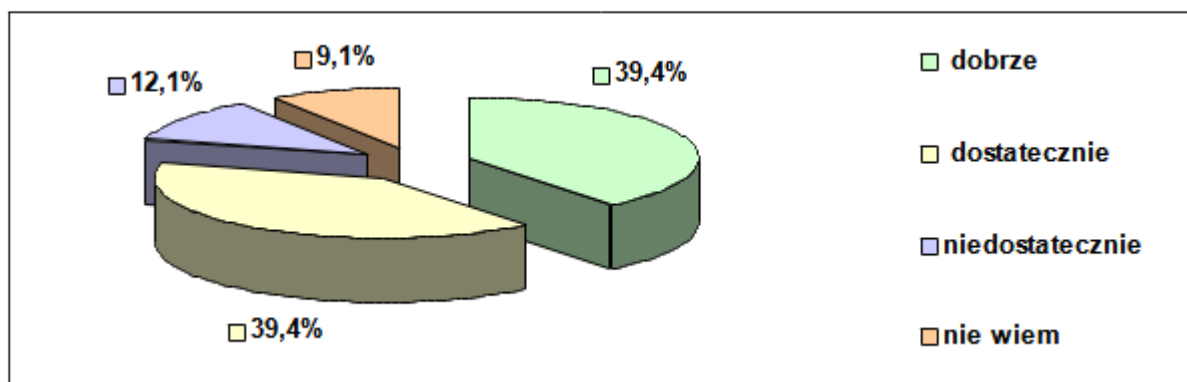
Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Psarach.

W latach 2017-2019 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, ulegała wahaniom i wyniosła odpowiednio: 90, 67 i 83 osoby. W analizowanym okresie Komisja występowała z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec 5, 4 i 18 osób.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, to w analizowanym okresie GKRPA kontaktowała się z 9 osobami w 2017 r., 6 osobami w 2018 r. i 12 osobami dotkniętymi tym problemem w 2019 r. W latach 2017-2019 GKRPA składała do prokuratury zawiadomienia o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie, odpowiednio 5, 3 i 6 osobom.

O ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, zapytano w badaniu ankietowym mieszkańców. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ujęto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

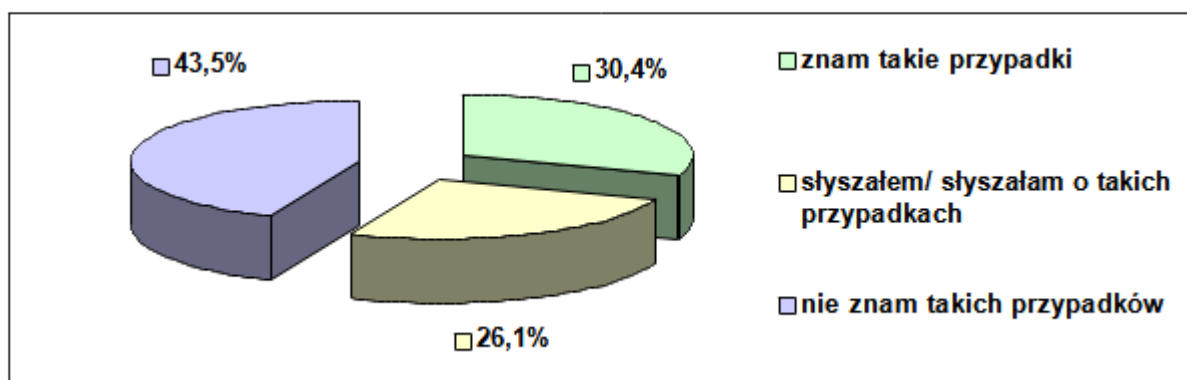

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Według 78,8% badanych działania przeciwdziałające uzależnieniom są dobre lub dostateczne. Tylko 12,1% ankietowanych uznało je za niedostateczne, a 9,1% respondentów nie przedstawiło opinii w tej sprawie.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

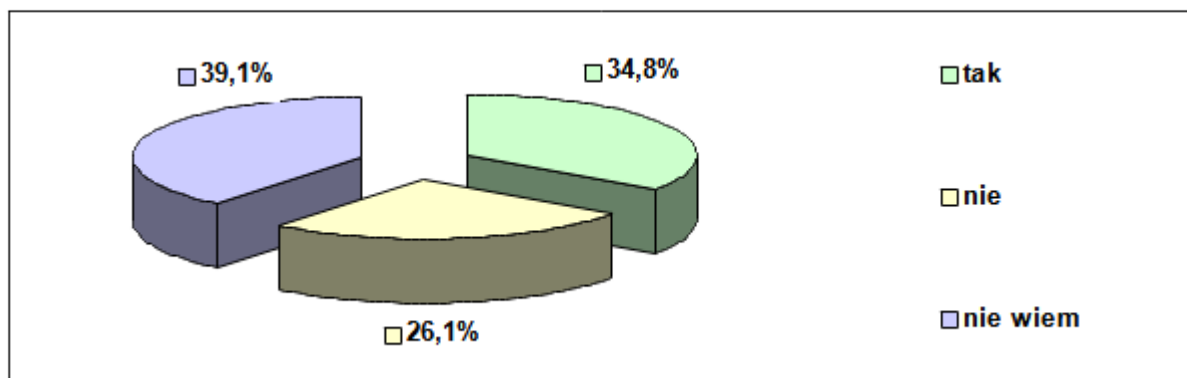
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Dość niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem 30,4% respondentów twierdzi, iż zna przypadki stosowania przemocy w rodzinie, a kolejne 26,1% badanych o takich przypadkach słyszało. Ponad 43% ankietowanych odpowiedziało, że takich przypadków nie zna.

Oceniając ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, 34,8% badanych odpowiedziało twierdząco. Według 26,1% ankietowanych takie ryzyko nie istnieje. Wysoki odsetek (39,1%) respondentów wskazał na

odpowieź „nie wiem”, co może świadczyć o braku świadomości części badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem.

Wykres 13. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie powinno opierać się na ścisłej współpracy wszystkich powołanych do tego instytucji i organizacji. Konieczne jest dokładne rozpoznanie danego problemu i okoliczności jego występowania oraz zapewnienie ciągłości działań podejmowanych wcześniej, jak choćby w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego.

Przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli OPS-u, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA i organizacji pozarządowych, a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Psary prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 49. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
---------------	---------	---------	---------

liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	21	21	21
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych	129	101	85
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	21	9	12
w tym sporządzone przez Policję	9	4	4
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	7	2	2
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	12	11	18
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	10	19	17

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Psary.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 15 rodzinom (29 osobom w rodzinach) w 2017 r., 10 rodzinom (13 osobom w rodzinach) w 2018 r. i 18 rodzinom (38 osobom w rodzinach) w 2019 r. W analizowanym okresie wsparcie ze względu na przemoc w rodzinie przyznawano 21 rodzinom (70 osobom w rodzinach) w 2017 r., 16 rodzinom (39 osobom w rodzinach) w 2018 r. i 15 rodzinom (42 osobom w rodzinach) w 2019 r. Pomocy z powodu narkomanii nie udzielano.

Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii, jak również Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w placówkach oświatowych realizowane były liczne przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie kampanii, programów, wykładów, spotkań ze specjalistami, szkoleń, warsztatów, spektakli i pogadanek oraz konkursów, akcji społecznych i charytatywnych, imprez sportowych, artystycznych i okolicznościowych. Były to m.in. „Żyj marzeniami, a nie uzależnieniami” , „Zachowaj trzeźwy umysł” „Spójrz Inaczej”, „Uśmiech, Słońce i Ja”. „Życie Jest zmianą”, „Magiczne Kryształ”.

Do ważnych zadań zrealizowanych przez GKRPA należy zaliczyć działania wspierające rozwój rekreacji, organizacji czasu wolnego oraz organizację spotkań rodzinnych o charakterze festynów.

W gminie Psary jednostką wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą w rodzinie jest (obok OPS-u, GKRPA i ZI) prowadzony w OPS-ie Punkt Konsultacyjny. Mieszkańcy gminy mogą w nim skorzystać nieodpłatnie z porad psychologicznych oraz konsultacji prawnych. Służy wsparciem głównie osobom, które mają problem z nadużywaniem alkoholu, ale również tym, którzy potrzebują porad psychologicznych w różnych innych życiowych kwestiach. Informacji i wsparcia udziela terapeuta, psycholog, psychiatra, prawnik oraz logopeda. W 2019 r. z porad Punktu Konsultacyjnego skorzystało 190 osób.

Na terenie gminy Psary funkcjonują 3 świetlice wiejskie. Celem zajęć w niej prowadzonych jest budowanie pozytywnego obrazu siebie, uczenie się rozpoznawania i nazywania uczuć. Ponadto uczestnik zajęć nabywa wiedzę niezbędną do pokonywania sytuacji problemowych. Program zawiera także ostrzeżenie przed szkodliwym wpływem nikotyny, alkoholu i narkotyków na życie i zdrowie człowieka. Istotną rolą świetlicy jest organizowanie wielu atrakcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży i do takich należą zajęcia plastyczne, sportowe, wspólne rozmowy przy herbatce, zabawy z młodszymi dziećmi, gry stolikowe.

18. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci. W latach 2017-2019 w gminie Psary struktura ludności pod względem płci była stabilna; stale nieco więcej niż połowę mieszkańców stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 50. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba ludności gminy ogółem	11 759	11 829	11 933
liczba kobiet	6 174	6 193	6 243
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	52,50%	52,35%	52,31%

Dane Urzędu Gminy Psary.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie w latach 2017-2019 kobiety stanowiły większość ogółu osób bezrobotnych w gminie.

Tabela 51. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba bezrobotnych ogółem	291	261	171
liczba bezrobotnych kobiet	163	139	91
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	56,0%	53,2%	53,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie.

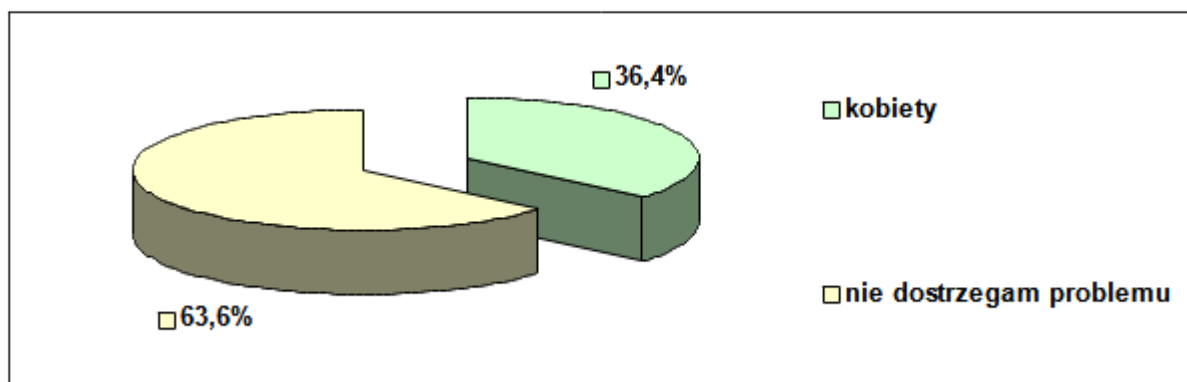
Analiza struktury bezrobocia w gminie pod względem płci wykazała, że kobiety przeważały w większości wyróżnionych kategorii, zarówno jeśli chodzi o wiek, czas pozostawania bez pracy, wykształcenie i staż pracy. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym, osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy, osób w wieku 25-34 lata oraz osób ze stażem pracy od 5-10 lat.

Może to wskazywać na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, co jednocześnie implikuje konieczność działań sprzyjających aktywizacji zawodowej kobiet, a w działaniach tych należy uwzględnić szeroki zakres rozwiązań ułatwiających kobietom godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie Psary przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono w sumie 22 ankiety wypełnione przez mieszkańców gminy, którzy zdecydowali się wziąć udział w badaniu.

Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując im taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów. Uwzględniając powyższe, pytano respondentów, kto, ich zdaniem, jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład uzyskanych odpowiedzi zawarto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 14. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

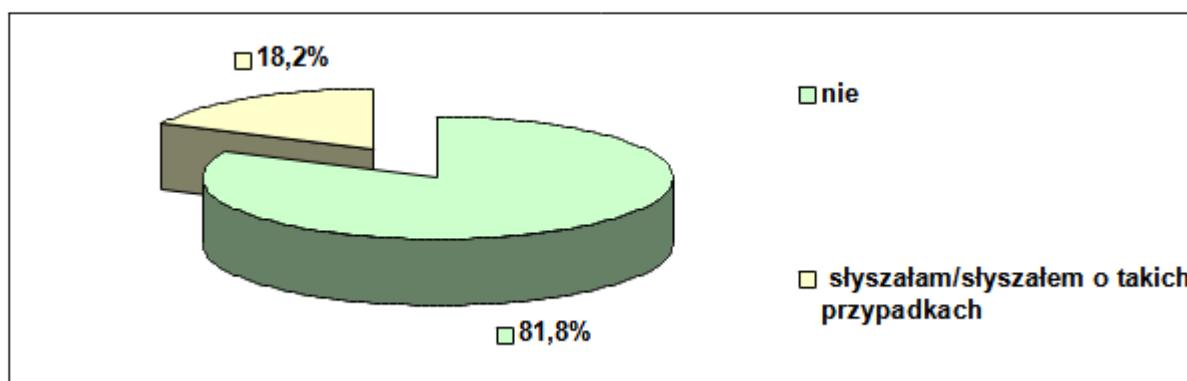

Dane z badania ankietowego.

Ponad 36% ankietowanych uważa, że bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety. Ponad 63% pytanych nie dostrzega problemu zawartego w pytaniu.

Badanie ankietowe pozwoliło również poznać wiedzę biorących w nim udział respondentów na temat problematyki równości szans kobiet i mężczyzn w ich lokalnym środowisku. Ponad 18% spośród pytanych mieszkańców odpowiedziało, że nie spotkało się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Jednocześnie 81,8% badanych przyznało, że słyszało o przypadkach dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniżej zamieszczony wykres.

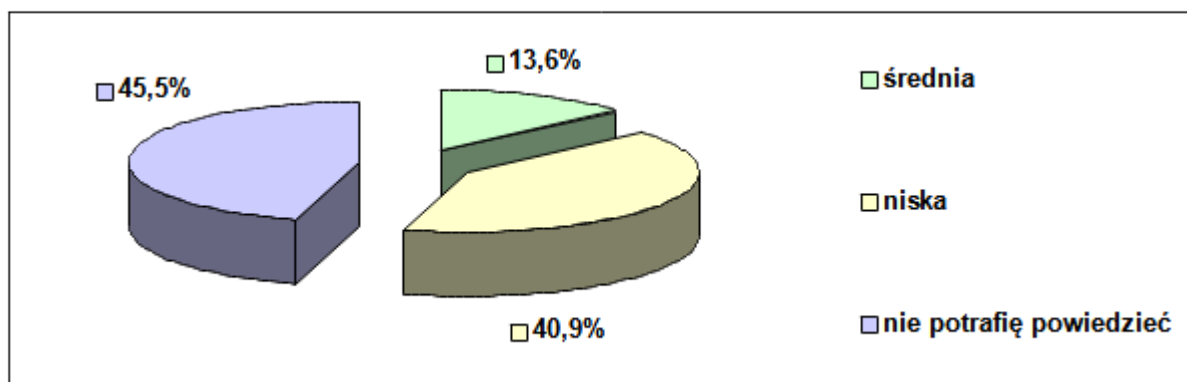
Wykres 15. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?

Dane z badania ankietowego

Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące określenia skali problemu nierówności płci w gminie. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 16. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

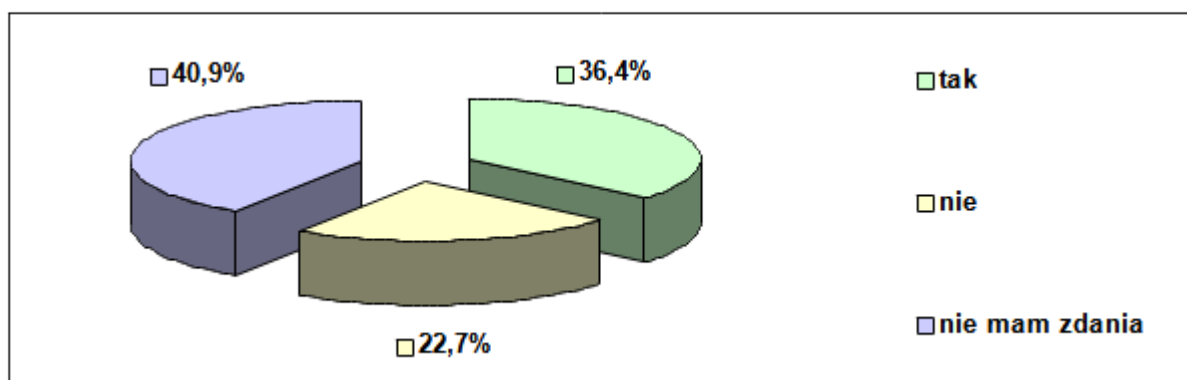

Dane z badania ankietowego

Według 40,9% badanych skala problemu nierówności płci na terenie gminy jest niska, a kolejne 13,6% respondentów przyznało, że jest średnia. Ponad 45% ankietowanych nie potrafiło jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii.

Uczestnicy badania udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji płciowej. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje zamieszczony poniżej wykres.

Wykres 17. Czy wg Pani/Pana powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Jedna trzecia badanych potwierdziła potrzebę prowadzenia takich działań. Jednocześnie 22,7% ankietowanych uznało podejmowanie takich działań za

bezzasadne. Prawie 41% respondentów nie potrafiło rozstrzygnąć tak sformułowanej kwestii.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn przeciwdziałające dyskryminacji ze względu na płeć. Respondenci najczęściej wskazywali rynek pracy (31,8%) i płace (22,7%) oraz awans zawodowy, życie rodzinne i działalność społeczną, a także edukację i ochronę zdrowia (po 9,1%). Odpowiadając na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w tym zakresie, wyrównania szans na rynku pracy, szczególnie w zakresie płac, organizowania szkoleń i kursów zawodowych podnoszących kwalifikacje oraz prelekcji rozszerzających wiedzę w kwestii dyskryminacji.

Z udzielonych wypowiedzi ankietowanych wynika, że znaczna ich część dostrzega problemy nierówności szans oraz dyskryminacji płciowej i identyfikuje je nie tylko w obszarze zatrudnienia, a wysoki odsetek respondentów potrafił ocenić także skalę tego problemu. Jednocześnie daje się zauważyć znaczny odsetek badanych, którzy wybierali odpowiedź „nie mam zdania” czy „nie potrafię powiedzieć”. Dowodzi to stosunkowo niewielkiej znajomości tych problemów, a co za tym idzie, także skutków, jakie powyższe problemy wywołują w funkcjonowaniu społeczności lokalnej. Zmiana tego stanu rzeczy z pewnością wymaga wyraźniejszej obecności tej tematyki w sferze publicznej.

19. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 w Psarach (liczba uczniów: 132, liczba nauczycieli: 24),

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. St. Polakowskiego w Strzyżowicach (liczba uczniów: 240, liczba nauczycieli: 37),
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Gródkowie (liczba uczniów: 261, liczba nauczycieli: 33),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Alfreda Szklarskiego w Sarnowie (liczba uczniów: 247, liczba nauczycieli: 233).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż wszystkie placówki zatrudniają pedagoga, logopedę, doradcę zawodowego oraz zapewniają opiekę pielęgniarską. Tylko 2 placówki zatrudniają psychologa. Uczniowie wszystkich szkół mają dostęp do boiska sportowego, do Internetu, a także posiadają salę gimnastyczną. W żadnej ze szkół nie utworzono oddziałów integracyjnych. Dożywianie uczniów prowadzą wszystkie placówki z terenu gminy; bezpłatne posiłki spożywało w sumie 7 dzieci. Wszystkie szkoły zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych, a 3 z nich organizują nauczanie indywidualne. Placówki oświatowe oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, psychoterapeutyczne, rewalidacyjne, a także terapię sensoryczną i pedagogiczną.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach

Wszystkie szkoły z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, językowe, plastyczne, artystyczne, muzyczno-taneczne, techniczne, szachowe, sportowe, a także zajęcia z robotyki. Placówki realizują projekt „Szkoła Sukcesu”, w ramach którego organizowane są zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów

Uczestnicy badania stwierdzali występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech

ostatnich lat. Uzyskane na podstawie analizy ankiet informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 52. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	–	–	4
sięganie po alkohol	–	–	4
sięganie po narkotyki	–	–	4
niszczenie mienia szkolnego	3	12	1
kradzieże na terenie szkoły	1	1	3
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	1	3
udział w grupach negatywnych	–	–	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	1	23	3
autoagresja	1	2	3
ucieczki z domu	–	–	4
przestępczość ujawniona	–	–	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	3	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 53. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	1
zaniedbanie	2
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	–
przemoc w rodzinie	–
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów stwierdzono 23 przypadki agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, 12 przypadków niszczenia mienia szkolnego, 3 przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego, a także 2 przypadki autoagresji oraz po 1 przypadku kradzieży na terenie szkoły i dyskryminacji w grupie rówieśniczej. Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 2 przypadki zaniedbań oraz 1 przypadek bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Przedstawiciele trzech spośród badanych placówek nie zauważyli wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat, zaś jeden ankietowany nie był w stanie stwierdzić, czy w analizowanym okresie taki wzrost nastąpił.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie przez wszystkich uczestników badania.

20. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Psary wynika, że w latach 2017-2019 liczba osób w wieku poprodukcyjnym rosła, wzrastał także udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 54. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba mieszkańców gminy ogółem	11 759	11 829	11 933
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2 592	2 659	2 733
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	22,1%	22,5%	22,9%

Dane Urzędu Gminy Psary.

Rosnąca liczba osób starszych przy wahałej się liczbie osób w wieku produkcyjnym pozwalają na sformułowanie wniosku, iż społeczność gminy wpisuje się w dominujące w ogólnym procesie demograficznym tendencje i powoli zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do

opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach w 2019 r. udzielił pomocy 18 osobom w wieku powyżej 66 lat, co przełożyło się na 9,7% ogółu odbiorców pomocy społecznej w gminie.

W ramach swojej działalności OPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 55. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	6	6	9
liczba osób łącznie w rodzinach	6	7	9

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

W 2017 r. Ośrodek świadczył też specjalistyczne usługi opiekuńcze 1 rodzinie (5 osobom w rodzinie).

Warto dodać, że na terenie gminy funkcjonuje Klub Seniora w Brzękowicach-Goląszy, w Psarach oraz Klub Seniora Podróżnika w Sarnowie. Z tej formy wsparcia korzysta łącznie 220 osób.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, niskie dochody przyczyniające się do ubóstwa, niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług i opieki medycznej oraz problemy komunikacyjne, a także bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zwrócono także uwagę na brak oferty spędzania czasu wolnego oraz marginalizację i wykluczenie społeczne.

Z przytoczonych opinii wynika, że mieszkańcy interesują się losem osób starszych, ankietowani dostrzegają różnego rodzaju problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny zagrożenia seniorów marginalizacją i wykluczeniem

społecznym oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy.

Z wypowiedzi uzyskanych dla niniejszego badania wynika, iż większość respondentów stanowiły osoby przed 55. rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, była reprezentowana przez 13% respondentów.

Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinii, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych, należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Bieżące informacje dotyczące osób niepełnosprawnych są trudne do dokładnego określenia, gdyż jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne. Dane z ostatniego spisu dotyczące osób niepełnosprawnych nie są dostępne na poziomie gmin. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie Psary, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach wynika, że w latach 2017-2019 niepełnosprawność była czwartym, pod względem liczby rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez OPS w latach 2017-2019.

Tabela 56. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	88	84	94
liczba osób łącznie w rodzinach	167	156	169

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach.

Należy dodać, że w 2019 r. OPS przyznał 193 świadczenia w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin

dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Na terenie gminy Psary funkcjonuje Stowarzyszenie „Tańczące Motyle”, które służy przeciwdziałaniu alienacji i integracji osób z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną. W Gołuszy Górnej znajdują się także mieszkania chronione wspierane dla 3 osób niepełnosprawnych pomagające w ich usamodzielnieniu życiowym.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Będzinie dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) w odniesieniu do mieszkańców gminy Psary.

Tabela 57. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	28	22	19
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	176	232	249
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	44	52	74
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	88	138	102
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	44	42	73

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Będzinie.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Psary mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W tabeli zamieszczonej poniżej zawarto dane dotyczące tego rodzaju pomocy.

Tabela 58. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	20	28	20
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	17	19	24
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	9	11	9

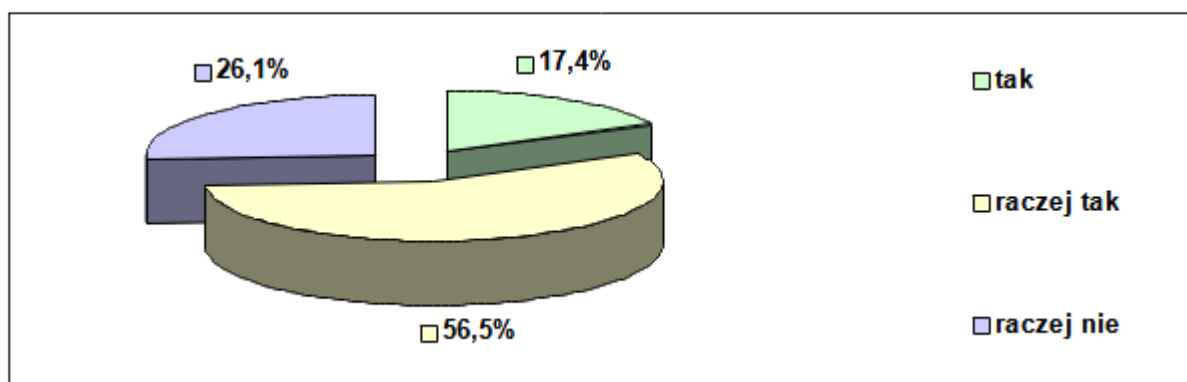
Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano najczęściej bariery architektoniczne, brak ofert pracy, utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych oraz brak odpowiednich środków komunikacji publicznej przystosowanych do transportu osób niepełnosprawnych. Wskazywano także na izolację i wykluczenie społeczne, dyskryminację oraz problemy finansowe.

Większość respondentów biorących udział w badaniu ankietowym zauważa obecność osób niepełnosprawnych w środowisku. Mieszkańcy dostrzegają też niedostatki w specjalistycznej opiece oraz braki w infrastrukturze, upatrując w tych sferach źródła problemów, z którymi borykają się osoby dotknięte niepełnosprawnością.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość (73,9%) mieszkańców uważa, że w działaniach realizowanych w gminie raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, ale jednocześnie 26,1% badanych nie podziela tej opinii.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dzieci i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

<ul style="list-style-type: none"> realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem diagnozowanie problemu bezdomności w gminie 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> stale rosnące zainteresowanie potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych malejący poziom bezrobocia wśród kobiet efektywne działania aktywizujące dla bezrobotnych stale rosnąca liczba ofert pracy dla bezrobotnych dostępność środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. UE) ograniczających bezrobocie w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> brak zainteresowania mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej brak zainteresowania osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych możliwość zwiększenia się liczby osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością możliwość zwiększenia się liczby osób i rodzin ubogich

Analiza uwarunkowań dla obszaru **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność** wskazuje na mocne strony, którymi są głównie: podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie, inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców, prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia, prowadzenie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych, a także organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem.

Szczegółnej uwagi i intensyfikacji działań ze strony władz samorządowych, odpowiednich instytucji i organizacji wymagają zagrożenia, do których należy zaliczyć: brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej, brak zainteresowania mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, brak zainteresowania osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych, ryzyko zwiększenia się liczby osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością oraz ryzyko zwiększenia się liczby osób i rodzin ubogich.

RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • nieanalizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej i przedszkolnej • zaspokajająca potrzeby w zakresie edukacji sytuacja finansowa gminy • nienasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie • zmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** zwraca uwagę na wskazane mocne strony, którymi są głównie: analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów, zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie, propagowanie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinny zwłaszcza: wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych, wzrastająca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia, jak również niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie – to kwestie, które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze • funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego przy Ośrodku Pomocy Społecznej • tworzenie sieci monitoringu instytucji publicznych i kluczowych obiektów i miejsc na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • znacznie ograniczony bezpośredni kontakt uczniów z nauczycielem oraz z grupą rówieśniczą • stres spowodowany ciągłym napięciem związanym z potencjalnym zagrożeniem zdrowia i izolacją społeczną
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • brak barier finansowych i lokalowych utrudniających prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej 	<ul style="list-style-type: none"> • brak poprawy stanu środowiska naturalnego w ostatnich latach • zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych

- wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców
- niezwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki
- niewzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich
- wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziomu bezpieczeństwa na drodze

- wymagających wsparcia
- wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi
- niewystarczająca liczba lekarzy specjalistów

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron: zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów oraz programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, jak również prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze.

Mimo znaczącej przewagi mocnych stron i licznych szans w tym obszarze wskazane słabe strony i zagrożenia – m.in. zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi, brak poprawy stanu środowiska naturalnego w ostatnich latach oraz niewystarczająca liczba lekarzy specjalistów – mogą mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanej strategii.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • dysponowanie kadrą pracowników 	<ul style="list-style-type: none"> • brak szkoleń z zakresu opieki nad osobami starszymi

<p>świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi • funkcjonowanie Klubów Seniora oraz Klubów Emerytów i Rencistów • zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej i edukacyjnej (Uniwersytet Trzeciego Wieku) • wprowadzenie programu osłonowego „Koperta Życia” 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • niezwiększająca się liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej • brak przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin • dostępu osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora, dom dziennego pobytu • wystarczające możliwości gminy umożliwiające zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności zawodowej osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców

Analiza uwarunkowań dla obszaru **starość** uwypukla mocne strony, takie jak: analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców, informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy, dysponowanie wystarczającą kadrą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi, zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej i edukacyjnej, funkcjonowanie Klubów Seniora oraz Klubów Emerytów i Rencistów na terenie gminy. Uwagę zwracają jednak zagrożenie, jakim jest stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa ta kwestia powinna znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie Centrum Usług Społecznych przy remizie OSP w Strzyżowicach, którego celem jest wspieranie osób niesamodzielnych i ich opiekunów 	<ul style="list-style-type: none"> brak monitorowania orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy nieupowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy nieinformowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych brak działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> niewzrastająca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych społeczna akceptacja likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych (Stowarzyszenie „Tańczące Motyle”) 	<ul style="list-style-type: none"> wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w gminie zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej deficyt ofert pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy niezatrudnianie osób niepełnosprawnych przez lokalnych przedsiębiorców wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **niepełnosprawność** uwypukla mocne strony, takie jak: informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy, likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym oraz funkcjonowanie Centrum Usług Społecznych przy remizie OSP w Strzyżowicach, którego celem jest wspieranie osób niesamodzielnych i ich opiekunów. Nie należy jednak tracić z oczu słabych stron i zagrożeń, jakie występują w tym obszarze, a zaliczają się do nich m.in.: wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w gminie, zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, brak monitorowania orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom

gminy, deficyt ofert pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy, niezatrudnianie osób niepełnosprawnych przez lokalnych przedsiębiorców, jak również wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych. Rozwiązywanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i organizacji pozarządowych oraz tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom niepełnosprawnym.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca do aktualnych potrzeb liczebność kadry OPS-u • malejący prestiż zawodu pracownika socjalnego przejawiający się niechęcią młodych osób do kształcenia się i pracy w tym zawodzie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych • zwiększająca się liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • brak zainteresowania mieszkańców gminy działalnością wolontarystyczną • zbyt duże obciążenie kadry pomocy społecznej przyczyniające się do wypalenia zawodowego

<p>wykluczeniem i marginalizacją</p> <ul style="list-style-type: none"> • wpływ środków zewnętrznych pozwalających m.in. na podniesienie skuteczności realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb 	
--	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy, zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, coraz atrakcyjniejsza oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna, dostosowana do aktualnych potrzeb, podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu oraz popularyzowanie wśród mieszkańców gminy informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej, inicjowanie sieci wsparcia w ramach projektów unijnych oraz prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Jednakże liczne mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi słabych stron oraz dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, zbyt duże obciążenie kadry pomocy społecznej przyczyniające się do wypalenia zawodowego, a także niewystarczająca do aktualnych potrzeb liczebność kadry OPS-u to w obliczu niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

III. PROGRAMOWANIE

Wyniki diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, na którą złożyła się analiza danych z tzw. źródeł zastanych, analiza wyników badań ankietowych oraz analiza SWOT, a także ocena wdrożenia założeń poprzednio realizowanej strategii i wnioski płynące z tej oceny pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej Gminy Psary na lata 2021-2026. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań. Działania zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

- 1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności**
- 2. Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
- 3. Przeciwdziałanie uzależnieniom**
- 4. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
- 5. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych**
- 6. Zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin**

7. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy

8. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego

1. WIZJA I MISJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi:

„Zapewnienie mieszkańcom gminy Psary szerokiej dostępności do usług społecznych oraz warunków sprzyjających rozwojowi lokalnego kapitału społecznego”.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

„Podejmowanie w gminie Psary zintegrowanych działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych w trosce o podniesienie jakości życia jej mieszkańców”.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wytyczone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026 cele zostaną zrealizowane przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wspieranie mieszkańców zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznawanie potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym we współpracy z lokalnymi liderami i instytucjami. 2. Świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. 3. Podejmowanie pracy socjalnej z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 4. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem. 5. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem. 6. Aktywizowanie środowiska lokalnego w celu niesienia pomocy 	działania ciągłe

	osobom i rodzinom zmagającym się z ubóstwem.	
2. Aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach. 1. Podejmowanie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 2. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy. 3. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej. 4. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych. 5. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci. 	<p>działania ciągłe</p> <p>w zależności od potrzeb</p>
3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie zagrożeń prowadzących do występowania zjawiska bezdomności na terenie gminy. 1. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego. 2. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz wsparcia osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością. 	działania ciągłe

	3. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 1.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
wielkość środków wydatkowanych na pomoc mieszkańcom gminy	zł	805 308	831 078	UG/OPS	raz w roku
zaangażowanie środków zewnętrznych w wydatkach na pomoc społeczną	%	32,73	31,72	UG/OPS	raz w roku
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	osoba	105	90	OPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej z powodu:					
ubóstwa	osoba	135	120	OPS	raz w roku
bezrobocia	osoba	91	80	OPS	raz w roku
bezdomności	osoba	5	3	OPS	raz w roku
udział liczby osób	%	1,5	1,2	OPS	raz w roku

w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy					
liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	osoba	343	330	OPS	raz w roku
liczba realizowanych kontraktów socjalnych	kontrakt	20	20	OPS	raz w roku
liczba osób bezrobotnych	osoba	171	155	PUP	raz w roku
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	osoba	91	85	PUP	raz w roku
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie w liczbie osób w wieku produkcyjnym	%	2,43	2,1	PUP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 1. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe.	Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy

indywidualni.

**CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN,
WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY,
PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE**

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie potencjału rodzin.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. 2. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. 3. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. 4. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 5. Podejmowanie działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinach niepełnych. 6. Poszerzenie dostępu do poradnictwa rodzinnego. 7. Doskonalenie warsztatu pracy osób zaangażowanych w pracę na rzecz dziecka i rodziny oraz osób zagrożonych wykluczeniem 	działania ciągłe

	<p>społecznym</p> <p>8. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem.</p> <p>9. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych, Kościoła.</p> <p>10. Promowanie prawidłowego modelu rodziny.</p>	
<p>2. Podwyższanie jakości usług edukacyjnych, wsparcia udzielanego dzieciom i młodzieży oraz rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego.</p>	<p>1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie.</p> <p>2. Rozwijanie współpracy ze szkołą w celu lepszego rozpoznania i zabezpieczenia potrzeb dzieci, w tym pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.</p> <p>3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog.</p> <p>4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.</p> <p>5. Rozszerzanie w miarę posiadanych możliwości oferty zajęć pozalekcyjnych.</p> <p>6. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży z wykorzystaniem zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.</p>	<p>działania ciągłe</p>

	<p>7. Wzmacnianie instytucjonalne działalności w sferze kultury, sportu i rekreacji.</p>	
<p>3. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej. 2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby zapewnienie schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy. 3. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych. 4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. 5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie. 6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii oraz z Kościołem. 	<p>działania ciągłe</p>

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 2.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej	rodzina	102	90	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	rodzina	89	80	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych pracą socjalną	rodzina	165	160	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	rodzina	9	7	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu:					
alkoholizmu,	rodzina	18	15	OPS	raz w roku
narkomanii	rodzina	0	0	OPS	raz w roku
przemocy w rodzinie	rodzina	15	12	OPS	raz w roku
liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty	karta	12	10	ZI	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	osoba	633	620	OPS	raz w roku

liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	osoba	26	24	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem Karta Dużej Rodziny	rodzina	27	30	OPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 2. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 3. PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.	1. Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym.	działania ciągłe

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym. 4. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych. 5. Promowanie idei pomocy sąsiedzkiej. 6. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne. 7. Inicjowanie przedsięwzięć zapewniających integrację osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem. 8. Utrzymanie działalności Klubów Seniora na terenie gminy. 9. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych. 10. Poszerzenie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 11. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 	
<p>2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym 2. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym. 3. Udzielanie przez OPS wsparcia osobom niesamodzielnym, samotnym, chorym, w formie usług opiekuńczych, mieszkań chronionych lub placówek zapewniających całodobową opiekę. 	<p>działania ciągłe</p>

	<p>4. Współpraca z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>5. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>6. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach.</p> <p>7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne.</p>	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 3.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	2 733	2 850	UG	raz w roku
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	%	22,9	23,5	UG	raz w roku
liczba osób w wieku powyżej 66 lat objętych wsparciem z pomocy społecznej	osoba	18	21	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	rodzina	94	98	OPS	raz w roku
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	osoba	9	14	OPS	raz w roku
liczba osób z gminy	osoba	11	12	OPS	raz w roku

przebywających w DPS					
----------------------	--	--	--	--	--

CEL STRATEGICZNY 3. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zaspakajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. 2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 3. Opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy. 5. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy. 	działania ciągłe

	6. Utrzymanie bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców.	
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy. 2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością. 3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa na drodze. 4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu. 	działania ciągłe
3. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym. 2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły. 3. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym. 4. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat uzależnień, przemocy w rodzinie, przestępczości i jej negatywnych skutków. 5. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami. 	działania ciągłe

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 4.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
przedsięwzięcia w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	działanie: Programy profilaktyczne dla uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Psary.	2	2	UG, NGO-s, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przedsięwzięcia w zakresie aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego	działanie: Programy dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu.	2	2	UG, NGO-s, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne	raz w roku
badania profilaktyczne mieszkańców	badanie: Diagnoza zagrożeń uzależnieniami.	0	1	UG, NGO-s, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
badania profilaktyczne dzieci i młodzieży szkolnej	badanie: Ankiety dla uczniów klas 7-8 ze szkół podstawowych z terenu gminy Psary.	0	1	UG, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przestępstwa popełnione na terenie gminy	przestępstwo	141	130	Policja	raz w roku
liczba i wartość zrealizowanych	inwestycja/zł	17 inwestycji na kwotę 13,5 mln	20 inwestycji na	UG	raz w roku

inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa i bezpieczeństwa na drodze			kwotę 15,9 mln		
---	--	--	----------------	--	--

CEL STRATEGICZNY 4. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE DIALOGU SPOŁECZNEGO

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego. 2. Zapewnienie właściwych warunków pracy umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej. 3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego. 	działania ciągłe

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej. 5. Rozwijanie współpracy różnych podmiotów w celu skuteczniejszego wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodzin. 6. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy 	
<p>2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy. 2. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych. 3. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania. 4. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami. 5. Tworzenie budżetu obywatelskiego. 	<p>działania ciągłe</p>

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 5.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,	szkolenie	19	25	OPS	raz w roku
liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie,	organizacja	41	44	UG, NGO-s	raz w roku
liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych,	przedsięwzięcie	5	7	UG, OPS, ZI, GKRPA, NGO-s	raz w roku
liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami.	spotkanie	12	15	UG, rady sołeckie	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 5. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

3. PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	prognoza zmian
CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji osób ubogich, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej.
CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN, WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY, PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów

	<p>uzależnień oraz przemocy w rodzinie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin, - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie.
<p>CEL STRATEGICZNY 3. PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - zapobieganie wykluczeniu społecznemu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym, - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych

	<p>i niepełnosprawnych w środowisku,</p> <ul style="list-style-type: none"> - pełniejsza integracja seniorów i osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia, - zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.
CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE DIALOGU SPOŁECZNEGO.	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność społeczna mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli. Podmioty z terenu gminy realizujące zadania w ramach strategii planują środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynej części składowej budżetu gminy, ale są to także dotacje ze źródeł zewnętrznych pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej strategii będą: budżet gminy; budżet państwa; środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026 ujęto poziom planowanych wydatków Gminy w 2020 r. z działów klasyfikacji budżetowej: 851 – ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna oraz 855 – rodzina, który w 2020 r. łącznie wynosił 17 831 526,73 zł.

W kolejnych latach wdrażania założeń strategii szacuje się, że wysokość kwot przeznaczonych na realizację tych zadań będzie nie niższa niż w roku 2020, przy założeniu, że wysokość przyznawanych dotacji na realizację zadań zleconych i własnych będzie co najmniej na tym samym poziomie. Trudność precyzyjnego określenia wysokości funduszy przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach wynika z wielu czynników. Kluczowe znaczenie ma tu horyzont czasowy strategii, a także wielość zadań i podmiotów realizujących działania określone w strategii. Szacowana wielkość wydatków w poszczególnych latach, tj. od 2021 r. do 2026 r., jest zróżnicowana z uwagi na przewidywane zakończenia realizowanych projektów unijnych przez OPS oraz planowane podwyższenie kryteriów dochodowych w ustawie o pomocy społecznej.

Tabela 59. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026

szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach					
2021	2022	2023	2024	2025	2026
18 086 987,08	18 271 315,48	18 153 449,69	18 054 716,31	17 950 796,94	18 659 768,26

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z jego Kierownikiem. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących, mających na celu aktualizację obowiązującej strategii. Pierwsza ocena nastąpi po dwóch latach wdrażania założeń strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane w dokumencie wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Zakres czasowy analizy obejmował będzie zmiany w stosunku do roku bazowego (2019 roku) i roku ostatniego badania (dynamika).

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026 jest bowiem dokumentem o charakterze otwartym, w związku z czym powinna dynamicznie reagować na pojawiające się wyzwania wynikające z nowych uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych.

Obok prowadzonego cyklicznie monitoringu strategia podlegać będzie procesowi ewaluacji. Celem ewaluacji, w odróżnieniu od monitoringu jest usprawnienie danego projektu. Ewaluacja musi opierać się na założeniach dotyczących związków pomiędzy prowadzonymi działaniami a ich efektami. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA

Zarządzanie strategiczne jest swoistym zbiorem procesów pozwalających odpowiednio szybko reagować na zmiany zachodzące w otoczeniu, a jednocześnie pozwala tworzyć i utrzymywać odpowiednie relacje pomiędzy założonymi celami strategicznymi i zasobami. W praktyce jest to zbiór wytycznych, którymi można posłużyć się przy podejmowaniu decyzji czy określonych działań w poszczególnych obszarach.

Spośród wielu różnych definicji mówiących o zarządzaniu strategicznym, można wyłonić pewne aspekty, które najczęściej określają czym właściwie ono jest. W szczególności jest to:

- horyzont planowania – czyli określenie długoterminowych kierunków działań, sięgających od kilku do kilkunastu lat;
- wątek celów – zbiór wartości, misja, a także cele strategiczne, za pomocą i w ramach których podejmowane są odpowiednie działania;
- przedmiot zarządzania – traktowany jako spójna całość, gdzie zarządzanie strategiczne integruje funkcje i procesy organizacyjne w jedną strategię, koordynującą jego działanie;
- podmiot zarządzania – grupa lub jednostka organizacyjna zajmująca się zarządzaniem strategicznym, tzw. wierzchołek strategiczny.

Przenosząc te aspekty zarządzania strategicznego na grunt strategii rozwiązywania problemów społecznych, należałoby postrzegać przedmiot zarządzania jako cały organizm gminy, nie tylko jej tkankę społeczną, natomiast w podmiocie zarządzania dostrzegać przede wszystkim samorząd gminy, jej jednostki organizacyjne, ale także partnerów. Doświadczenia zdobyte podczas wdrażania założeń strategii, dla której zakończył się okres programowania, z pewnością przyczynią się do efektywniejszej realizacji wytyczonych w niniejszym dokumencie celów i kierunków działań, niemniej należy dostrzec, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026 powstaje w drugim roku trwania pandemii koronawirusa.

Trudno na obecnym etapie oszacować skutki, jakie pandemia może spowodować, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej kraju, a co za tym idzie gminy Psary. Przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026 założenia przewidują w odniesieniu do:

- demografii – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym;

- niepełnosprawności – wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami spowodowany m.in. powiększeniem się grupy najstarszych mieszkańców gminy;
- bezrobocia – spadek liczby osób bezrobotnych;
- pomocy społecznej – spadek liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej w związku poprawą kondycji materialnej osób i rodzin zamieszkujących gminę;
- problemów uzależnień i przemocy w rodzinie – spadek liczby osób uzależnionych, stosujących przemoc i doświadczających przemocy.

Z punktu widzenia sytuacji, z jaką mamy obecnie do czynienia, należy się jednak liczyć w trzech wymienionych na końcu obszarach: bezrobocie, pomocy społecznej i kwestii problemów uzależnień z możliwymi odstępstwami od poczynionych założeń. W związku z tym należy baczniej monitorować zagrożenia dotyczące miejscowego rynku pracy oraz kwestii bezrobocia i w razie wystąpienia niekorzystnych tendencji dostosować odpowiednio strukturę i zasoby pomocy społecznej do zapobiegania możliwym niepożądanym skutkom, mającym destrukcyjny wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

UWAGI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026 ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW**Diagramy**

Diagram 1. Obszary analizy SWOT.....	68
--------------------------------------	----

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	5
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019.....	16
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019.....	17
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2017-2019.....	17
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2019 r.....	17
Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2017-2019.....	18
Tabela 8. Podmioty gospodarcze na terenie gminy w latach 2017-2019.....	19
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019.....	20
Tabela 10. Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie w roku szkolnym 2019/2020.....	21
Tabela 11. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020.....	21
Tabela 12. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2019/2020.....	21
Tabela 13. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2019/2020.....	21
Tabela 14. Placówki kultury w gminie w 2019 r.....	23
Tabela 15. Wykaz placówek kultury w 2019 r.....	23
Tabela 16. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2019 r.....	25
Tabela 17. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie w 2019 r.....	25
Tabela 18. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie Psary w 2019 r.....	25
Tabela 19. Sport i rekreacja w 2019 r.....	27
Tabela 20. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2017-2019.....	28
Tabela 21. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.....	30
Tabela 22. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.....	30
Tabela 23. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019.....	31
Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019.....	31
Tabela 25. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.....	32
Tabela 26. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.....	32
Tabela 27. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019.....	33
Tabela 28. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2017-2019.....	35
Tabela 29. Asystenci rodziny w gminie w latach 2017-2019.....	36
Tabela 30. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019.....	36
Tabela 31. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019.....	37
Tabela 32. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019.....	37
Tabela 33. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019.....	38
Tabela 34. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019.....	40
Tabela 35. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2019 r.....	41
Tabela 36. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2017-2019.....	42
Tabela 37. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2019 r.....	42
Tabela 38. Parafie na terenie gminy.....	44
Tabela 39. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019.....	47
Tabela 40. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019.....	47
Tabela 41. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia.....	47

Tabela 42. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 r. według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy.....	49
Tabela 43. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS-u z powodu bezdomności w latach 2017-2019.....	51
Tabela 44. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019.....	51
Tabela 45. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.....	52
Tabela 46. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019.....	52
Tabela 47. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	52
Tabela 48. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie.....	52
Tabela 49. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2017-2019.....	55
Tabela 50. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2017-2019.....	57
Tabela 51. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2017-2019.....	57
Tabela 52. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020.....	62
Tabela 53. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020.....	63
Tabela 54. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019.....	64
Tabela 55. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2017-2019.....	64
Tabela 56. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.....	66
Tabela 57. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019.....	66
Tabela 58. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019.....	67
Tabela 59. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026.....	99

Wykresy

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	24
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?.....	24
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?.....	26
Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?.....	28
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	29
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?.....	34
Wykres 7. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?..	45
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?.....	46
Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?..	46
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?.....	50
Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?.....	53
Wykres 12. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?.....	54
Wykres 13. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?.....	54
Wykres 14. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?..	58
Wykres 15. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?.....	59

Wykres 16. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?.....	59
Wykres 17. Czy wg Pani/Pana powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?.....	60
Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?.....	68